

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Kanadská vojenská účast v Afghánistánu

Ladislav Louženský

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy a britská a americká studia

Bakalářská práce

Kanadská vojenská účast v Afghánistánu

Ladislav Louženský

Vedoucí práce:

PhDr. Pavel Hlaváček, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literatury.

Plzeň, duben 2014

.....

Mé poděkování patří vedoucímu práce PhDr. Pavlovi Hlaváčkovi, PhD. za odborné vedení práce, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnoval.

.....

podpis

Obsah

1	ÚVOD	3
2	HISTORIE KANADSKÉHO PŮSOBENÍ V AFGHÁNISTÁNU.....	8
	2.1 Rozvojová pomoc Afghánistánu.....	8
	2.2 Klíčové dokumenty	10
	2.3 Vojenské operace.....	16
3	TEORETICKÁ ČÁST	21
	3.1 Kanadský volební systém a systém politických stran	21
	3.1.1 Kanadský volební systém	21
	3.1.2 Kanadský stranický systém	22
	3.2 Volební determinanty.....	23
	3.3 Veřejné mínění.....	26
	3.4 Hodnotící rámec	27
4	38. FEDERÁLNÍ VOLBY, 28. ČERVNA 2004	29
	4.1 Vnitropolitické procesy a determinanty.....	29
	4.2 Afghánistán v kanadském politickém procesu	33
	4.3 Volební výsledky	35
5	39. FEDERÁLNÍ VOLBY, 23. LEDNA 2006	41
	5.1 Vnitropolitické procesy a determinanty.....	41
	5.2 Dění v Afghánistánu a zahraničně-politické otázky ve volbách	45

5.3	Volební výsledky	46
6	40. FEDERÁLNÍ VOLBY, 14. ŘÍJNA 2008	50
6.1	Volební účast a volební determinanty.....	52
6.2	Afghánistán ve volbách ..... Ошибка! Закладка не определена.	
6.3	Volební výsledky	54
7	41. FEDERÁLNÍ VOLBY, 2. KVĚTNA 2011	57
7.1	Vnitropolitická situace v Kanadě.....	57
7.2	Vládní krize v období let 2008 - 2011	58
7.3	Afghánistán a zahraniční politika ve volbách.....	60
7.4	Volební determinanty v roce 2011	63
7.5	Volební výsledky	65
8	ZÁVĚR	67
9	SEZNAM LITERATURY	70
9.1	Knihy	70
9.2	Odborné články	71
9.3	Internetové zdroje	72
10	RESUMÉ	75
11	PŘÍLOHY.....	76

1 ÚVOD

Tato bakalářská práce se bude zabývat kanadskou vojenskou intervencí v Afghánistánu. Cílem této bakalářské práce je zkoumat atypický aspekt konfliktu, konkrétně jeho dopad na kanadské federální volby. Obsah práce bude ohraničen obdobím, počínajícím útoky z 11. září 2001 a posledními federálními volbami z roku 2011. Tato bakalářská práce bude zkoumat jaký dopad má kanadská vojenská účast v Afghánistánu na federální volby a jestli je relevantním faktorem, který ovlivňuje rozhodování kanadského elektorátu.

Práce bude rozdělena na tři hlavní části. V první části práce bude vytvořen historický exkurz konfliktu, postihující veškeré relevantní milníky kanadské účasti na misích v Afghánistánu. Kapitola se bude zabývat třemi perspektivami kanadské účasti v zemi, jmenovitě poskytováním rozvojové pomoci, administrativními procesy a samotnými vojenskými operacemi. Časová přímka má pro práci zásadní vliv a jejím cílem je zmapovat případné události či procesy, které se staly součástí vnitropolitické diskuze, či mohly mít reálný dopad na utváření veřejného mínění a tím mohly případně ovlivnit samotné federální volby.

Druhá, teoretická část této práce bude rozdělena na dvě podkapitoly. V první z nich se bude zabývat teoretickým vztahem voleb a zahraniční politiky, vztahem předvolebních kampaní a jejich reálnému vlivu na volby a teoretické analýze voličského trhu. Ve druhé podkapitole tohoto segmentu bude nastíněn analytický rámec, na jehož základě budou prováděny jednotlivé volební analýzy a jehož cílem je vytvořit ucelenou strukturu, na jejímž základě bude možné dokladovat, zda se vůbec otázka vojenské intervence podílela na volebních výsledcích nebo do jaké míry federální volby ovlivnila. Rámec se bude zabývat vymezením relevantních stran, identifikací volebních témat, významem stranických

lídrů, postoji stran ke klíčovým tématům, volebními výsledky a závěrečným hodnocením volebních výsledků.

Závěrečné hodnocení vlivu působení v Afghánistánu na federální volby se bude opírat o čtyři hlavní faktory. Prvním faktorem budou mediální analýzy, které budou hodnotit četnost výskytu zpráv a reportáží, zabývajících se konfliktem v Afghánistánu v období pro dané federální volby. Druhým prostředkem hodnocení bude analýza působení politických stran a výskyt afghánské otázky v předvolební kampani. Posledním zdrojem budou předvolební a povolební průzkumy veřejného mínění od agentur EKOS Research, Angus Reid a PSC.

Poslední částí této práce bude praktický oddíl, který bude obsahovat volební analýzy, vytvořené na základě rámce nastíněného v teoretické části. V praktické části budou představeny a analyzovány jednotlivé federální volby z období mezi lety 2001 až 2011. V daném období se konaly federální volby celkem čtyřikrát a to v letech 2004, 2006, 2008 a 2011. Ve zvoleném období docházelo k různým obměnám kanadských priorit vůči Afghánistánu a s měnící se povahou vojenské intervence došlo i k výraznému obratu ve veřejném mínění. Cílem tohoto praktického segmentu je prozkoumat chování politických stran a charakter kampaně vzhledem k měnícím se poměrům v Afghánistánu a k měnícím se poměrům v postoji kanadské veřejnosti vůči Afghánistánu. Politické strany jsou si těchto změn vědomy a přistupují k problému velice obezřetně.

Vzhledem k povaze zvoleného tématu bude práce vybudována na základě cizojazyčné literatury. Úvodní segment, utvářející časovou přímku konfliktu, bude postaven převážně na oficiální dokumentaci kanadských vládních institucí, či jimi pověřených panelů a organizací. Statistická data pocházejí téměř bezvýhradně z vládních zdrojů, jmenovitě CIDA a DFAIT.

Teoretická část práce bude tvořena převážně na základě odborných článků a knih od Elisabeth Gidengil, Jeana Christophera.

Bouchéra a Harolda Clarka, které se zabývají vztahem mezi předvolební kampaní a volebními výsledky, respektive vztahem zahraniční politiky vzhledem k volbám.

Stěžejními prameny praktické části budou povolební studi, autorského kolektivu Jona Pammeta a Christophera Dornana, vydávané po každých federálních volbách, odborné články, oficiální dokumentace instituce Elections Canada.

Rizikem výzkumu vlivu afghánské otázky na kanadské federální volby by mohla být samotná podoba kanadského volebního systému. Jednomandátový systém prosté většiny typu First Past the Post upřednostňuje kandidáty před volební kampaní a oslabuje rozměr stranickosti. Ve federálním měřítku bývávají nejdůležitější právě straničtí lídři a většina mediálního času je věnována právě jim. Personalizace politiky oslabuje význam stranickosti a do jisté míry má i regulační vliv na volební témata. Přes zmíněná úskalí se však zahraniční politika do kanadského volebního soupeření promítá a ve dvou případech byla naprosto klíčovým tématem pro federální volby. Stalo se tomu tak v letech 1963 a 1988, v prvním případě byla jasným tématem rozhodujícím volby kontroverze ohledně raket Bomarc¹ a volbám v roce 1988 jednoznačně dominovala dohoda o volném obchodu mezi USA a Kanadou. Tento fakt poukazuje na to, že zahraničně politické otázky mají potenciál volby ovlivňovat.

Volby v Kanadě tradičně ovlivňuje řada rozličných faktorů a stává se velice zřídka, že by jeden konkrétní problém jednoznačně převládl. Mezi lety 2004 a 2011 došlo k velkému množství událostí a kontroverzí, které se přímo pojí ke kanadskému působení na afghánské půdě. Téma Afghánistánu mělo největší šanci promluvit do federálních voleb v letech

---

¹ Raketová krize Bomarc se odehrála v roce 1963. Byla součástí Studené války a jejím předmětem byla kontroverze ohledně systému raketové obrany NORAD. Spojené státy chtěly v rámci systému NORAD v Kanadě nasadit jaderné hlavice. Právě ono nasazení jaderných hlavic bylo hlavním tématem celé kontroverze.

2006 a 2008. V roce 2006 vyhrála volby těsným výsledkem Harperova CPC. Předseda Harper po svém vítězství označil zahraničně politické působení liberálů za „temné období“. V témž roce startovala mise v jižní části Afghánistánu, ve které se kanadská armáda stala součástí přímých bojů.

Kanaďané byli v atmosféře útoků z 11. září nakloněni vojenské intervenci na území Afghánistánu, ale díky dlouhodobému charakteru konfliktu a značným změnám v podobě zařazení kanadských vojáků došlo ke značnému odlivu podpory ze strany veřejného mínění.

Hlavní politické strany v Kanadě jsou typické tím, že v zahraničně politických otázkách jsou jejich stanoviska. S určitou mírou zjednodušení se dá říci, že Liberální strana Kanady je nakloněna liberálnímu pojetí zahraniční politiky, prosazuje dlouhodobě působení v peacekeepingových misích, je spojená s kampaní ICBL a snaží se jít v zahraniční politice příkladem, prosazuje vysokou míru spolupráce pod záštitou OSN, přestože po neúspěšném úsilí o získání křesla v Radě bezpečnosti způsobilo v řadách liberálů jisté zklamání.

Konzervativní strana Kanady inklinuje v otázkách zahraniční politiky spíše k realismu, zaměřuje se na bilaterální vztahy mezi Kanadou a Spojenými státy a usiluje o posílení vlivu Kanady na západní hemisféře. Konzervativní vlády mezi lety 2006 - 2011 neměly silnou většinu, byly nuceny postupovat v otázkách Afghánistánu velice obezřetně. Přesto však lze z fungování konzervativních vlád vyčíst, že se nevyhýbají přímému zapojení vlastních vojáků do konfliktních oblastí a že v jejich hlavním motivem je prosazování národního zájmu.

NDP je tradičně vůči vládní politice konfliktu Afghánistánu v opozici a dlouhodobě prosazuje okamžité stažení Kanaďanů ze země, za což je často Harperem kritizována. Quebecký blok zaujímá podobný postoj, ale není v jeho prosazování tak aktivní, protože jeho hlavním cílem není usilovat o volební hlasy ve federálním měřítku.

Někteří autoři (Nossal citace dle Burney, 2011: 4) poukazují na skutečnost, že Stephen Harper, jakožto premiér menšinové vlády používal před přelomovými volbami v roce 2011 zahraniční politiku jako nástroj pro získání parlamentní většiny. Kim Nossal například hovoří o tom, že žádný premiér nevyužil zahraniční politiku a její formování k získání podpory veřejnosti tak dokonale jako právě Harper. Nossal se tak nepřímo dotýká fenoménu, jímž se má zabývat tato práce a to právě dopadem zahraničně politické otázky, v případě této práce vlivem intervence v Afghánistánu na volební výsledky ve federálních volbách (Burney, 2011: 4).

Existuje relativně dostatečné množství literatury, která se zabývá vztahem mezi veřejným míněním a vojenskými konflikty, některé z publikací se dokonce přímo zabývají vztahy mezi kanadským veřejným míněním a konfliktem v Afghánistánu. Zdrojů, mapujících kanadské působení v Afghánistánu je nepřehledné množství a některé se alespoň okrajově dopadům intervence na vnitropolitické procesy věnují. Na základě této literatury se hodlám ověřit, do jaké míry se otázka války v Afghánistánu ovlivňuje federální volby a do jaké míry se stává relevantním tématem v předvolebních kampaních.

2 HISTORIE KANADSKÉHO PŮSOBENÍ V AFGHÁNISTÁNU

2.1 Rozvojová pomoc Afghánistánu

Kanada navázala diplomatické s Afghánistánem již v roce 1968, a to z důvodu zvýšení efektivity v poskytování humanitární a rozvojové pomoci. Afghánistán se v 60. letech potýkal s problémy, způsobenými sérií přírodních katastrof a Kanada začala zemi pomáhat už v roce 1960 (Government of Canada, 2013). Dle údajů Kanadské agentury pro rozvoj² byla v tomto období vynakládána většina prostředků na humanitární pomoc zasaženým oblastem a v průměru se ročně jednalo o částky v rozmezí deseti až dvaceti miliónů dolarů (Canadian International Development Agency, 2013).

K mnohonásobnému navýšení výdajů na pomoc Afghánistánu došlo v roce 2001, kdy se zároveň výrazně změnila struktura projektů financovaných kanadskou vládou, která se rozhodla masivně investovat hlavně do rozvoje země. V atmosféře vytvořené teroristickými útoky na Světové obchodní centrum a také díky počátečním úspěchům v boji proti Talibanu odpověděla Kanada na afghánské prosby o dlouhodobou rozvojovou pomoc (Canadian International Development Agency, 2013). Mezi lety 2002 až 2007 kanadská vláda přispívala Afgháncům ročně částkou atakující sto miliónů dolarů (Canadian International Development Agency, 2013). Ve zmíněném pětiletém období se Kanada soustředila hlavně na projekty, týkající se zásobování, budování infrastruktury, rozvoje zemědělství a rozvoje komunitních samospráv.

V roce 2008 došlo k dalšímu přehodnocení priorit v oblasti rozvojové pomoci Afghánistánu. Změny reagovaly na doporučení Nezávislého panelu o budoucí roli Kanady v Afghánistánu (viz 1.2) a Kanada se začala angažovat ve třech hlavních projektech v rámci rozvojové pomoci. Jednalo se o zásobování obyvatel základními

potřebami, poskytování humanitární asistence a šíření principů dobrého vládnutí (Independent Panel on Canada's Future Role in Afghanistan, 2008: 22 – 29). Zhruba padesát procent veškerých prostředků směřovalo v této etapě do provincie Kandahár.

V listopadu 2010 došlo k další reformě poskytování rozvojové pomoci. Kanadská vláda identifikovala a určila na základě desetiletých zkušeností s poskytováním pomoci Afghánistánu čtyři klíčové strategie pro období let 2011 – 2014. Objektem zájmu Kanadánů má být v této etapě zabezpečení budoucnosti dětí pomocí vzdělávání a zlepšení zdravotní péče; zvýšení bezpečnosti, pomoc s nastolením vlády práva a dohled nad dodržováním lidských práv; podpora regionální diplomacie a posledním bodem je opět poskytování humanitární pomoci lidem v nouzi (Canadian International Development Agency, 2013).

Do roku 2010 bylo poskytování rozvojové pomoci provázáno řadou problémů a značná část prostředků nebyla nefungující Afghánskou samosprávou přerozdělována efektivně. Od zmíněného roku došlo k výraznému zlepšení. Od té doby je úspěšně použito až osmdesát procent prostředků na projekty, které jsou Afghánskou vládou definovány jako prioritní (Canadian International Development Agency, 2013).

Kanada poskytuje rozvojovou pomoc skrz Světovou banku a její Afghánský rekonstrukční fond³. Vedení toho fondu je složené ze zástupců donorských států a z afghánského ministerstva zahraničí, což dává Kanadě možnost do jisté míry ovlivňovat finanční politiku a snažit se prosazovat reformy jako rovnost pohlaví, boj proti korupci a zlepšení nakládání s finančními prostředky v Afghánistánu (Canadian International Development Agency, 2013).

---

² Canadian International Development Agency

³ Afghanistan Reconstruction Trust Fund

2.2 Klíčové dokumenty

Důležitým milníkem ve vývoji kanadského působení bylo přijetí Dohody o Afghánistánu⁴ na konferenci v Londýně, konané v lednu roku 2006. Dohoda pod záštitou OSN vytvořila rámec mezinárodní spolupráce v Afghánistánu. Dokument vytvořil strategii spolupráce postavenou na pěti základních pilířích, které by měly v patnáctiletém horizontu napomoci rozvoji Afghánistánu a jeho začlenění do mezinárodní komunity (UNAMA, 2006).

Prvním pilířem se stala otázka bezpečnosti Afghánistánu a té nelze dosáhnout pomocí vojenské síly. Signatáři si uvědomují, že je nutné nastolit v zemi vládu práva, vytvořit fungující justiční systém a v neposlední řadě zajistit fungování principů dobrého vládnutí (UNAMA, 2006: 2 – 3). Z důvodu dosažení vytyčených ústředních priorit se účastnické státy, participující ať už v operaci Trvalá svoboda či misi ISAF, dohodly na dalším posílení vojenské přítomnosti v Afghánistánu. Druhý pilíř dohody je věnován vládnutí, justičnímu systému a lidským právům. Cílem druhého pilíře je Afghánistánu pomoci vytvořit funkční institucionální aparát, včetně veřejné administrativy, policejních složek, věznic a soudů (UNAMA, 2006: 2 – 3). Třetí pilíř se týká ekonomického a sociálního rozvoje Afghánistánu. OSN se zavazuje k pomoci v oblasti trvalého rozvoje s cílem snížit riziko hladu, chudoby a nezaměstnanosti. Poslední dva pilíře se zabývají bojem proti narkotikům a monitoringem implementace závazků vytyčených v rámci Dohody o Afghánistánu (UNAMA, 2006: 4 – 5).

Kanadská vláda se v minulosti stala terčem kritiky, jelikož jí částí kanadské veřejnosti byla vyčítána spolupráce se státem, jehož parlament, zvolený pod záštitou OSN, obývají oblastní warlordi, a jehož domácí produkt byl ještě v nedávné minulosti tvořen z 52% vývozem opiátů (UNCD citace dle Shiad, 2006). Přijetí Dohody o Afghánistánu se stalo

klíčovým milníkem pro další kanadské působení v Afghánistánu. Po volbách v roce 2006 se premiérem 39. parlamentu Kanady stal konzervativce Stephen Harper, jehož administrativa odsouhlasila nasazení většího počtu vojáků hlavně do provincie Kandahár a zároveň došlo k výraznému posunu v působení kanadských jednotek v NATO, které se začaly aktivně podílet na bojových akcích na jihu Afghánistánu. Kanadčané měli také přebrat více pravomocí ve struktuře velení mise ISAF (Global Research, 2007).

Po zapojení Kanadčanů do přímých bojů v roce 2006 došlo k částečné změně ve veřejném mínění. Harperově administrativě bylo vyčítáno nedostatečné řešení afghánské otázky (Global Research, 2007). Volání po stažení Kanadčanů pocházelo hlavně ze strany občanské společnosti, v čele s Kanadskou aliancí pro mír.

Harperova administrativa se otázkou kanadské participace v Afghánistánu dále zabývala i po podepsání klíčové Dohody pod zaštitou OSN. 12. října 2007 vystoupil premiér s důležitým prohlášením, ve kterém oznámil vytvoření Nezávislého panelu o budoucí roli Kanady v Afghánistánu⁵, jež se měl stát hlavním poradním orgánem parlamentu a měl ambice navrhnout cíle další mise, která by měla plynule navázat na působení předchozí, jejíž mandát měl plánovaně vypršet v roce 2009 (Government of Canada, 2008). Ústřední osobou komise se stal bývalý vicepremiér a ministr zahraničí John Manley⁶. Komise do ledna 2008 přislíbila vypracovat zprávu, jež měla parlamentu posloužit ve vytváření nového rámcového mandátu pro kanadské jednotky (Government of Canada, 2008). Harper v projevu o vytvoření panelu zmínil, že zpráva má být určena parlamentu a kanadské veřejnosti, což mělo napomoci ke zvýšení legitimacy případného prodloužení kanadského působení v Afghánistánu.

---

⁴ Afghanistan Compact

⁵ Independent Panel on Canada's Future Role in Afghanistan

⁶ Na závěrečný výstupní dokument komise se často odkazuje jako na tzv. Manleyovu zprávu

Manleyova zpráva byla vydána v lednu roku 2009 a obsahovala mimo jiné i několik doporučení, jakým směrem by se měl parlament při schvalování mandátu ubírat. Zpráva došla k závěru, že není v žádném případě možné k únoru 2009 ukončit veškeré operace, prováděné kanadskými vojáky a nelze považovat v případě jejich stažení ze země misi za úspěšně ukončenou (Independent Panel on Canada's Future Role in Afghanistan, 2008: 30). Dále dokument znovu definoval klíčové cíle kanadské politiky v Afghánistánu, jimiž mělo být v nové etapě vytvořit a posléze přenechat Afgháncům bezpečnější, bezpečný a lépe vedený stát (Independent Panel on Canada's Future Role in Afghanistan, 2008: 30). Komise vytvořila čtyři alternativní scénáře, které se zabývaly možnou rolí Kanady v Afghánistánu, v případě začátku stahování jednotek působících na regionu v rámci ISAF, ze kterých mohla Harperova administrativa vycházet při tvorbě nového mandátu pro kanadské vojáky.

Všechny čtyři scénáře poukazovaly na dlouhodobou koncepční práci Kanadčanů v provincii Kandahár a uvědomovaly si zásadní problém, že v případě stažení by mohlo veškeré úsilí, dosažené mezi lety mezi lety 2006 a 2007 přijít vniveč (Independent Panel on Canada's Future Role in Afghanistan, 2008: 30 – 33). V případě jak postupného tak úplného stažení z provincie Kandahár by hrozilo zhroucení bezpečnostního aparátu a oblast by byla odkázaná na vůli států ISAF nahradit kanadské vojáky.

Manleyova zpráva se zabývala i kritikou rozpočtového zatížení Kanady. Převážně liberální příznivci rychlého a úplného opuštění Afghánistánu předložili údaje o válečných výdajích za fiskální léta 2000/01 až 2006/07 (Canwest News Service, 2008). Jejich velikost až vyčíslují na 6,1 miliardy a argumentovali tím, že tyto peníze mohly být užity v jiných oblastech, například v provincii Dárfúr nebo mohly být do Afghánistánu investovány ve formě rozvojové pomoci. Dále pak kritizovali zapojení kanadských vojáků do americké unilaterální války proti teroru, která je dle jejich mínění ohrožením kanadské národní bezpečnosti a je škodlivá pro

reputaci státu v mezinárodním prostředí (Independent Panel on Canada's Future Role in Afghanistan, 2008: 32).

Komise tato tvrzení vyvrátila. Manleyova zpráva označila kanadské zájmy v Afghánistánu za úctyhodné a dosažitelné. Dokument reagoval i na navrženou alternativu změny formátu kanadské mise na tzv. „misi tradičního peacekeepingu“. Dle komise nepřípadala tato transformace v úvahu, jelikož Afghánistán v té době nebyl oblastí, kde byl mír udržován, ale vynucován v rámci mise, posvěcené mandátem OSN. Kanada svými závazky demonstrovala svou právoplatnou příslušnost ke skupině G8 a vystupovala v mezinárodním prostředí autoritativně a rozhodně (Independent Panel on Canada's Future Role in Afghanistan, 2008: 32 – 33).

Nezávislá komise v závěru zprávy doporučila Harperovi postupovat podle pěti klíčových bodů. Kanada měla zaujmout silnější a disciplinovanější diplomatický postoj vůči Afghánistánu a tím přimět jak mezinárodní aktéry, tak afghánskou reprezentaci k výhledovému zvýšení bezpečnosti a zlepšení života v Afghánistánu (Independent Panel on Canada's Future Role in Afghanistan, 2008: 32 – 33).

Kanadský kontingent měl dále pokračovat ve svých závazcích a bezpečnostních úkolech v provincii Kandahár, kde byla zároveň cvičena značná část afghánských vojenských a policejních složek. Pokud by se Kanadě povedlo předat bezpečnostní závazky do rukou Afghánců, bylo by možné misi považovat za dokončenou, dřívější opuštění Kandaháru viděla komise jako velice rizikové (Independent Panel on Canada's Future Role in Afghanistan, 2008: 37 – 38).

Zbylé tři body se týkaly rozvojové pomoci a otázkou kanadské vlády a jejímu nedostatečnému zodpovídání se veřejnosti. Komise doporučila Harperově administrativě zvýšit prioritu v napomáhání rozvoje a rekonstrukci Afghánistánu. Kanadská vláda měla usilovat o včasné naplnění závazků vymezených Dohodou o Afghánistánu z roku 2006 a

dohlížet na maximální efektivitu využívání vynaložených prostředků (Independent Panel on Canada's Future Role in Afghanistan, 2008: 38). V posledním bodě Manleyho zpráva poukázala na nedostatečný informační aparát dostupný veřejnosti o úspěších a událostech v Afghánistánu. Cílem vlády se mělo stát zlepšení informovanosti veřejné sféry. Kanada měla v rámci práce s veřejností klást stejný důraz na diplomatické a rekonstrukční a neměla by se omezovat pouze na reportování z vojenských operací (Independent Panel on Canada's Future Role in Afghanistan, 2008: 38).

Manleyho zpráva byla naprosto klíčovým dokumentem v historii kanadského působení v Afghánistánu. V odborných kruzích byla hodnocena velice pozitivně a stala se motorem rozsáhlé změny kanadského fungování v afghánském konfliktu (The Senlis Council, 2008: 11). Většina projektů následujících po roce 2008 vychází z doporučení, která obsáhlý dokument navrhl.

Krátce po vydání zprávy se v Kanadě rozhořela politická debata, bezprostředně reagující na doporučení a výstupy zprávy. Veřejnost byla v otázce působení kanadských jednotek značně rozdělená, a proto nebylo v tuto dobu možné postavit politické soupeření právě na otázce vojenské intervence v Afghánistánu. Přestože Manleyho zpráva smetla ze stolu liberální návrh o stažení vojsk ze země či jejich transformaci operace z bojové na peacekeepingovou, politickým postavením liberálů to nijak neotřásl a liberálové byli v průzkumech veřejného mínění stále před Harperovými konzervativci (Canwest News Service, 2008). Harperova administrativa chtěla pomocí zprávy přinést afghánské otázce legitimitu, ale po jejím veřejnění byla Harperova politika vůči Afghánistánu a spojencům NATO zpochybňována a kritizována (Canwest News Service, 2008).

V roce 2010 se konaly dvě důležité konference. Druhá Londýnská konference v lednu a Kábulská konference v červenci. Obě konference

měly za cíl shromáždit spojence a obnovit závazek mezinárodního společenství vůči Afghánistánu (Government of Canada, 2010). Kábulská konference navíc přinesla dohodu o tzv. Přechodném plánu, který měl za cíl předat Afgháncům otěže v oblasti bezpečnosti, vládnutí a ekonomického rozvoje (Government of Canada, 2010).

V listopadu roku 2010 byla vydána trojice dokumentů definujících kanadskou úlohu v afghánském konfliktu pro období 2011 až 2014. Kanadská vláda naplánovala ukončení vojenských operací na konec roku 2011 (Government of Canada, 2010). Kanadčané se v následující etapě chtěli zaměřit na tyto čtyři klíčová témata: investice do budoucnosti afghánkách dětí, pomocí zlepšení zdravotní péče a vzdělávání; zvýšení bezpečnosti, nastolení vlády práva a podpora lidských práv, hlavně pro ženy; podpora regionální diplomacie Afghánistánu a posledním bylo poskytování humanitární pomoci obyvatelům země (Government of Canada, 2010). Většinu závazků se Kanadě v roce 2011 povedlo skutečně vyplnit a úloha kanadské armády se skutečně výrazně změnila (Government of Canada, 2013).

Posledním klíčovým dokumentem, jehož signatářem se Kanada stala v prosinci 2011, je vzájemná dohoda mezi Afghánistánem a OSN podepsaná v Bonnu. Druhá bonnská výroční konference se konala téměř přesně deset let od Bonnské konference konané v roce 2001. Dohoda definuje zahájení další etapy spolupráce Afghánistánu a mezinárodního společenství, na jehož konci by měla být dokončena rekonstrukce a demokratizace Afghánistánu (Federal Foreign Office, 2011: 1). Dohoda opět potvrdila dohody z Londýna a Kábulu a rozšířila se příslib vzájemné spolupráce na kalendářní období 2015 – 2024, v němž by měl Afghánistán nastoupit do fáze transformace země. Signatáři se dohodli na vzájemné pomoci v oblasti vládnutí, bezpečnosti, regionální spolupráce, podpory míru, ekonomické a sociální spolupráce (Federal Foreign Office, 2011: 1 – 5). Dohodu podepsalo 87 států a 15

mezinárodní organizací na 5. prosince 2011 (Federal Foreign Office, 2011: 7).

Poslední důležité prohlášení vydal v květnu 2012 Stephen Harper, který ve svém projevu na summitu NATO v Chicagu oznámil, že stažení posledních kanadských jednotek proběhne po ukončení jejich všech jejich závazků, nejdéle však do konce dubna 2014 (Government of Canada, 2012).

2.3 vojenské operace

V reakci na teroristické útoky z 11. září 2001 vydala Rada bezpečnosti OSN rezoluci číslo 1368, jejímž cílem bylo bojovat proti terorismu na území Afghánistánu. 7. října 2001 Spojené státy společně s Velkou Británií oznámily spuštění operace Trvalá svoboda⁷, která měla za cíl rozprášit teroristickou organizaci Al Káida a svrhnout režim Talibanu v Afghánistánu. Dne 8. října Kanada oznámila, že operaci podpoří veškerými vojenskými prostředky. Do konce roku mezinárodní vojenské složky napomohly k vytvoření nové samosprávy a 22. prosince posvětila Rada bezpečnosti OSN vytvoření mise ISAF, jejímž cílem zajištění fungování nového nejen establishmentu, ale i OSN a zároveň garance bezpečnosti oblasti Kábulu. Působnost mise ISAF byla od roku 2003 průběžně rozšiřována a ve své finální podobě měla za cíl zajistit a podporovat fungování Karzáiho vlády, garantovat bezpečnost plošně na celém území Afghánistánu a její mandát byl posléze rozšířen ještě o provinční rekonstrukční týmy (ISAF, 2013).

Důležitým milníkem pro přímou kanadskou vojenskou účast v afghánském konfliktu byl březen roku 2002, kdy Rada bezpečnosti vytvořila podpůrnou misi UNAMA. Mandát zmíněné mise byl zaměřen hlavně na operování v rámci humanitární činnosti, postkonfliktní rekonstrukce a celkovou revitalizaci země zmítané konfliktem

(Government of Canada, 2013). V říjnu téhož roku došlo k nasazení kanadských vojáků do operace Trvalá svoboda, kde působili pod americkým velením (Government of Canada, 2013).

Kanadské vojenské působení v Afghánistánu probíhalo celkem v pěti samostatných operacích (National Defence and the Canadian Armed Forces, 2014). Všechny z těchto operací byly součástí mezinárodních misí a následující chronologické dělení má za cíl ilustrovat proměnlivý charakter kanadského působení v Afghánistánu.

První z operací, Apollo byla přímou reakcí na teroristické útoky z 11. září. Den po útoku NATO začalo jednat v souladu s článkem 5 Washingtonské smlouvy. Po potvrzení podezření, že útok byl veden ze zahraničí článek vešel plně v platnost 2. října 2001. Kanada se na jeho základě zapojila do mezinárodní kampaně proti terorismu a v rámci operace Apollo byla součástí kampaně od 8. října 2001 do října 2003 (National Defence and the Canadian Armed Forces, 2013).

Na ukončení Apolla navázala operace Athena, nejdelší a nejdůležitější z kanadských operací v průběhu konfliktu. Operace Athena začala 17. července 2003 a byla oficiálně ukončena 1. prosince 2011. Jednotky sloužící v rámci operace Athena nesly název Síly rychlé reakce – Afghánistán⁸ a operační doba vojáků v nasazení byla 6 měsíců; u velitelských, poradních a školících těles byla doba služby delší, ve většině případů oscilovala mezi 7 a 12 měsíci (National Defence and the Canadian Armed Forces, 2014).

První fáze operace Athena probíhala mezi lety 2003 a 2005 v rámci mise ISAF, vytvořené na základě rezoluce 1386 Rady bezpečnosti, jejíž cíle byly již popsány v počátku této podkapitoly. Samotná operace byla zahájena instalací brigádního generála Petera Devlina do funkce velitele multinárodní brigády ISAF v Kábulu na dobu šesti měsíců. 19. června byl

---

⁷ Enduring Freedom

nasazen 3. batalion královského kanadského regimentu (National Defence and the Canadian Armed Forces, 2014). ISAF se stal oficiální misí NATO v srpnu téhož roku a výkonným velitelem byl ustanoven Kanadčan generálmajor Andrew Leslie. V prvním roce svého fungování bylo cílem kábulské mise ISAF zajištění bezpečného fungování prozatimní vlády a nápomoc při organizaci prvních svobodných voleb (National Defence and the Canadian Armed Forces, 2014). Volby se díky působení ISAF povedlo i přes značné bezpečnostní hrozby a izolované projevy násilí uskutečnit v říjnu 2004 a v prosinci téhož roku byl Hamíd Karzaí uveden do úřadu prezidenta Islámské republiky Afghánistán (National Defence and the Canadian Armed Forces, 2014).

Druhá fáze operace Athena přesunula působení kanadských jednotek z Kábulu na jih země do provincie Kandahár. Cílem druhé fáze byla podpora šíření vlivu afghánských vládních institucí, hlavně pak garance jejich bezpečnosti. Podepsáním Dohody o Afghánistánu byly přijaty následující tři klíčové a navzájem provázané oblasti působení. Zajištění bezpečnosti, dobrého vládnutí a lidských práv a posledním vytyčeným bodem byl ekonomický rozvoj (Afghanistan Compact, 2006). Ve druhé fázi operace Athena se Kanada dostala do dříve nevídané pozice. V srpnu 2005 převzaly kanadské Síly rychlé reakce štafetu od americké jednotky stejného typu a začaly přímo působit ve vojenských operacích v provincii Kandahár. (National Defence and the Canadian Armed Forces, 2014). Civilní složky byly v provincii přiděleny k provinčnímu rekonstrukčnímu týmu a značných úspěchů dosáhla v bojové zóně kanadská zdravotnická jednotka, fungující v rámci nemocnice na kandahárské letecké základně (National Defence and the Canadian Armed Forces, 2014). Manleyova zpráva přinesla několik doporučení pro zlepšení efektivity mise a na jejím základě došlo k částečným změnám v organizační struktuře kanadského působení. Vojáci zůstali v provincii Kandahár až do prosince 2011, kdy byla vystřídána americkými vojáky a

---

⁸ Joint Task Force Afghanistan

Kanada zahájila novou nebojovou etapu působení v Afghánistánu (Government of Canada, 2011b).

Zbylé tři operace jsou úzce spojeny s působením operace Athena nebo z jejího základu vychází. Třetí kanadskou kanadská operace nesla název Argus a probíhala mezi lety 2005 a 2008. V rámci operace Argus byl do Kábulu vyslán polovojevský poradní sbor, čítající patnáct členů, nesoucí název SAT-A. Sbor se skládal z vojenského velení a administrativní složky, dvou týmů strategického plánování, bezpečnostního analytika, experta na rozvojovou politiku a komunikačního poradce. Platforma SAT-A⁹ velice úzce spolupracovala s afghánskou vládou a napomáhala její spolupráci s kanadskou ambasádou. Platforma dále pomáhala afghánskému ministerstvu venkovské revitalizace a rozvoje, jehož prostřednictvím podporovala rozvoj a poskonflitní rekonstrukci v Afghánistánu. Velikost a podoba platformy byla v průběhu působení nepatrně upravována. Působení poradního sboru je považováno za velice prospěšné a úspěšné (National Defence and the Canadian Armed Forces, 2008).

V rámci kanadského působení v kampani Trvalá svoboda byla vytvořena kanadská operace Archer. Cílem operace Archer bylo vytvořit spolu s ostatními spojenci platformu, jejímž cílem bylo zajistit vytvoření, školení a mentorování vlastních afghánských bezpečnostních složek a to včetně policie a armády. Kanada poskytla platformě, nesoucí název CSTC-A¹⁰ 12 vojenských důstojníků, kteří se podíleli na tvorbě afghánského bezpečnostního systému. Platforma CSTC-A byla v podstatě bezpečnostní obdobou SAT-A s tím rozdílem, že byla multinárodního charakteru (National Defence and the Canadian Armed Forces, 2014).

---

⁹ Strategic Advisory Team Afghanistan

¹⁰ Combinec Security Transition Command Afghanistan

Poslední operací byla operace Accius, která byla v podstatě pouze označením kanadského působení v rámci mise UNAMA mezi lety 2002 až 2005. Vojáci nasazení v rámci mise UNAMA byli součástí Sil rychlé reakce, přestože nebyli nasazení v bojových podmínkách (National Defence and the Canadian Armed Forces, 2013).

3 TEORETICKÁ ČÁST

Tato část práce má za cíl vytvořit teoretický aparát pro vytvoření volebních analýz a zkoumání vlivu afghánské intervence na kanadské federální volby. V počátku teoretické části krátce představím kanadský volební systém, nastíním metodu pro výběr relevantních politických stran pro jednotlivé segmenty analýzy. Dále se budu věnovat důležitým volebním determinantům a účinky stranické politiky na volební soupeření, konkrétně se budu zabývat povahou stranické politiky a jejím vztahem k Afghánistánu. Posléze představím užité průzkumy veřejného mínění a jejich význam pro celou práci. Poslední částí teoretického rámce bude nastínění hodnotícího modelu, na jehož základě budu dokazovat vliv afghánské intervence na volební proces.

3.1 Kanadský volební systém a systém politických stran

3.1.1 Kanadský volební systém

Kanada je považována za stát s westminsterským modelem demokracie. Stejně jako ve Velké Británii je na federální úrovni ve volbách užíván většinový volební systém First past the post (Weger, 2007: 24). Většinové systémy hledají jasného vítěze a systémy anglického typu jsou systémy relativní většiny (Sartori, 2001: 17). V Kanadě se volí v celkovém počtu 308 jednomandátových volebních obvodů, jejichž hranice jsou každých deset let upravovány, aby počet obyvatel odpovídal co nejvíce kvocientu získanému při dělení obyvatelstva provincie počtem parlamentních křesel patřících dotyčné provincii (Weger, 2007: 24). Poslední úprava, relevantní pro tuto bakalářskou práci, proběhla v roce 2003.

Kandidáti jsou zpravidla členy politických stran a do voleb byli jmenováni stranickou cestou, z povahy volebního systému tedy vyplývá,

že hlasování je velice personalizované a nutí politické strany dbát na osobní charakteristiku kandidátů (Sartori, 2001: 29).

Většinový volební systém prostě většiny typicky produkuje bipartismus, ale v případě Kanady je deformován heterogenním charakterem federace, který umožňuje vcelku významnou participaci regionální entit. Volební období parlamentu není v Kanadě pevně určeno, ale poslanecký mandát je platný maximálně po dobu pěti let, ale v nezdáka se stává, že je parlament rozpuštěn dříve, protože neobstojí v hlasování o důvěře vládě (Weger, 2007: 25).

3.1.2 Kanadský stranický systém

Na federální úrovni Kanadě dominují dvě hlavní politické strany – konzervativní a liberální.¹¹ V případě Kanady je bipartismus narušován silnou existencí regionální entit, které dokážou svou silou získat nezanedbatelné množství křesel v parlamentu, můžeme tedy hovořit o dvoustranickém systému, umírněném existencí třetích stran (Bauer, 1998 citace dle Weger, 2007: 25).

V současné době je v Kanadě registrováno 17 politických stran, ale šanci proniknout do federálního parlamentu jich má podstatně méně. Od posledních generálních voleb v parlamentu zasedá pět politických stran.¹² V rámci jednotlivých analýz se budu zajímat pouze o takové strany, které v daných volbách získaly alespoň jedno křeslo v parlamentu. Nejčastěji se budu zabývat konzervativní a liberální stranou, jelikož jejich soupeření v rámci otázky afghánské otázky formovalo celou agendu, Quebecký blok a NDP tradičně zaujímaly odmítavý postoj vůči celé afghánské kampani (Saideman, 2012: 10).

---

¹¹ Liberální strana je v dlouhodobém úpadku a ve volbách v roce 2011 dokonce ztratila pozici královské opozice.

¹² Strana zelených získala jeden mandát v Britské Kolumbii, šlo o historický úspěch strany

Kanadský stranický systém je málo polarizovaný, velké politické strany se často blíží pomyslnému středu politického spektra, výjimkou je Quebecký blok, jehož zájem je jasně daný její regionální povahou (Weger, 2007: 26).

3.2 Volební determinanty

Kanadské federální volby jsou typické tím, že je ve většině případů ovlivňuje více než jedno hlavní politické téma. Stává se velmi zřídka, že jedno téma naprosto dominovalo předvolebním debatám a zahraniční politika je tradičně okrajovým tématem v kanadských federálních volbách. Existují dva historické příklady, kdy se zahraničně-politická problematika stala jediným a nejdůležitějším tématem federálních voleb (Burney, 2011: 5). Stalo se tak v letech 1963 a 1988, v souvislosti s raketovou krizí, respektive v souvislosti s uzavíráním zóny volného obchodu mezi USA a Kanadou (Burney, 2011: 5).

Rozhodování Kanadčanů ve volbách ovlivňují čtyři hlavní determinanty, a to o faktory ekonomického a politického charakteru (Bélanger, 2010: 692). Dobrý stav ekonomiky výrazně ovlivňuje šance vlády na znovuzvolení (Lewis-Beck – Pauldam, 2000 citace dle Gidengil, 2006: 4). Nejdůležitějším ekonomickým faktorem ovlivňující volby je nezaměstnanost. Průzkumy dokazují, že právě nezaměstnanost nade všechny ostatní ekonomické problémy nejlépe pokrývá dopad ekonomické situace na volební rozhodování (Bélanger, 2010: 692). Dalšími důležitými ekonomickými faktory jsou daně, které se v průzkumech veřejného mínění umisťují vždy na prvních příčkách a ovlivňují značné množství voličů (Clarke, 2006: 817).

Volby jsou dále ovlivňovány řadou politických faktorů. Nejčastěji se jedná o záležitosti týkající se běžného voliče. Pokud se v období voleb neobjeví nějaké skutečně kontroverzní téma nebo pokud není takové téma vytvořeno pomocí politického či mediálního primingu, pak voliči

v průzkumech budou zmiňovat témata jako zdravotnictví, vzdělávání, spokojenost či nespokojenost se současným establishmentem a politickým determinantem se může stát i doba, kterou strávila politická strana v pozici vládnoucí (Gidengil, 2004: 77). Volební témata můžeme dále rozdělit do dvou kategorií: poziční a mocenská. Poziční témata jsou běžně taková, k nimž musí strana zaujmout nějaký postoj. V Kanadě jsou tradičním pozičním tématem například potraty či sňatky párů stejného pohlaví. Mocenská témata se týkají především vládnutí a voliči se rozhodují na základě toho, která z politických stran přislíbujee nejlepší řešení aktuálních problémů (Clarke, 2011: 296 – 297).

Dalšími dvěma důležitými determinanty jsou stranické vazby a výkony stranických lídrů. Stranické vazby výrazně ovlivňují federální volby. Značné procento kanadských voličů lze označit za flexibilní straníky. Tento termín označuje voliče, často sympatizují s politickými stranami, ale jen do té doby, dokud je volba dané strany pro voliče perspektivní (Clarke, 2011: 281 – 282). Výkony stranických lídrů jsou často spojována s mocenskými tématy. Voliči lídry volí nejčastěji na základě jejich výkonů v předvolební kampani a na jejich schopnosti řešit volební témata (Clarke, 2011: 286 – 287).

Na volební témata se často cílí předvolební kampaň. Cílem kampaně je přesvědčit voliče o tom, aby dal straně svůj hlas, cílem primingu je pak změnit samotné základy, na nichž je voličův hlas postaven (Gidengil, 2004: 76). Politická kampaň je souboj o kontrolu agendy. Politické strany spoléhají na média jako na nositele agendy, ale ta nejsou neutrální a určují, co bude nadhodnoceno (Gidengil, 2004: 76). Čím více času média tématu věnují, tím více je mu přisuzováno důležitosti veřejností. Média téměř určují, jaká témata se stanou ve volbách klíčovými (Gidengil, 2004: 76 – 77).

Existují dva typy volebního primingu. První je již zmíněný priming témat, jehož cílem je zvýšit četnost výskytu jejich témat a potenciálně

zvýšit jejich dopad na politickou debatu a rozhodování voličů. Druhým typem je priming politikých elit. Existuje předpoklad, že změna povahy masových médií hrála důležitou roli v personalizaci politiky, která je v Kanadě ještě podpořena charakterem volebního systému a tím změnila povahu vedení předvolebních kampaní (Gidengil, 2004: 78). Personalizace kanadské politické scény je tak vysoká, že když si dá v předvolebním soupeření lídr jedné ze stran denní pauzu, pak je velice pravděpodobné že ve večerních zprávách o dané straně nebude ani zmínka nebo získá velice málo prostoru (Gidengil, 2004: 79). Lze předpokládat, že pokud se před volbami neobjeví žádné kritické či nové téma, budou v médiích upřednostňováni straničtí lídři. Personalizace politiky utlumuje efekt stranické příslušnosti. Identifikace se stranou může oslabovat, ale pořád existuje značné procento lidí, kteří pojí ke stranám silné pouto, což z nich činí předpokládané hlasy ve volební matematice.

Stává se velice zřídka, že by v rámci primingu témat vznikly single-issue volby, jako tomu bylo v roce 1988, kdy média z federálních voleb udělala téměř federální referendum o vytvoření zóny volného obchodu mezi USA a Kanadou (Burney, 2005: 5). Krátce před volbami se objevilo nové téma, které dokázalo ovlivnit rozhodování velkého množství lidí. Kampaň v roce 1988 byla ve znamení primingu jednoho tématu a stranických lídrů. Dohoda o volném obchodu byla prezentována jako „Mulroneyho obchodní dohoda¹³“ a Mulroneyův protivník, liberál John Turner ho dokonce obvinil z prodeje Kanady Spojeným státům. Předvolební kampaň v roce 1988 byla specifická tím, že byla schopná odsunout na vedlejší kolej tradiční zájmy voličů a přenesla do popředí jeden konkrétní problém (Gidengil, 2004: 79). Dohoda o volném obchodu měla tak dominantní vliv, že 62% respondentů po volbách zmiňovalo FTA jako klíčové volební téma a 71% respondentů, kteří se v době voleb nějak zajímali o politiku, uváděli FTA jako téma jejich hlavního zájmu. Následující volby z let 1993 a 1997 opět potvrdily, že single-issue volby

---

¹³ Mulroney trade deal

jsou v Kanadě skutečnou výjimkou. V roce 1993, který je považován za tzv. volební zemětřesení, lidé v už opět v předvolebních průzkumech zmiňovaly konvenční volební témata (37% respondentů zaměstnanost a pracovní příležitosti, 27% respondentů zmiňovalo jako hlavní problém vládní hospodaření a vládní programy) a hlavní pozornost byla opět zaměřena na stranické lídry (Gidengil, 2004: 80 – 81).

3.3 Veřejné mínění

Průzkumy veřejného mínění se v Kanadě zabývá několik agentur. Mezi nejznámější patří agentury Angus Reid, EKOS, Environics a Nanos.

Veřejné mínění ohledně Afghánistánu prošlo celou řadou proměn. Nejdiskutovanějším obdobím byla bezesporu debata v letech 2006 – 2007, kdy se Kanada zapojila do vojenských operací na jihu Afghánistánu v provincii Kandahár. Největší pokles v podpoře veřejného mínění nastal až v roce 2007, protože z počátku si kanadská veřejnost neuvědomovala, co se vlastně v Afghánistánu děje (Fletcher, 2009: 916 - 917). J. C. Boucher se domnívá, že hlavními příčinami poklesu podpory veřejnosti byl hlavně narůstající počet ztrát. Kanadská veřejnost je v otázce podpory mise velice rozštěpená a často záleží, ze které části federace průzkumy pochází. V Québecu je podpora často úplně jiná než ve zbytku Kanady. V roce 2005, kdy ještě nebylo vůbec jasné, že se kanadští vojáci budou účastnit bojových operací na jihu Afghánistánu, vypadala podpora veřejnosti úplně jinak. Když v roce 2004 Kanadčané aktivně působili v peacekeepingové misi v Kábulu, neprošlo veřejné mínění takřka žádnou výraznou proměnou. Boucher hovoří o tom, že kanadská společnost není sice striktně thanatofobická¹⁴, ale pokud jsou kanadští vojáci vystavení přímému ohrožení a umírají, je dopad na veřejné mínění zřetelnější než v případě peacekeepingu a rekonstrukčních misí. Ve spojení veřejného mínění a smrti vojáků platí pravidlo teritoriální blízkosti, pokud zahyne

---

¹⁴ Thanatofobická teorie předpokládá, že se společnost bojí vojenských ztrát

voják z Britské Kolumbie, pak pokles podpory v dané provincii bude výraznější (Boucher, 2010: 252 - 254).

Chování politických elit podpoře veřejného mínění také nenahrává, jelikož politici se kontroverzního tématu v diskuzi obávají a dokonce začali přijímat opatření, která diskuzi o ztrátách v Afghánistánu popírají či marginalizují (Boucher, 2010: 240 – 241). Kanadští politici, hlavně z řad konzervativců usilovali o minimalizaci času věnovanému Afghánistánu v médiích. Harperova administrativa zakázala přístup médií a veřejnosti do vojenské základny v Trentonu, nedaleko od Toronta, kde tradičně přistávala letadla, převážející padlé Kanadany zpět do vlasti. Toto rozhodnutí rozpoutalo vlnu odporu a Harper ho později revidoval a povolil medializaci převážení ostatků, pokud média získala svolení od pozůstalých (Boucher, 2010: 241). Harper dokonce omezil i užívání slova „válka“ v souvislosti s afghánskou kampaní. V období let 2001 – 2009 hovořil premiér, ministr obrany nebo ministr zahraničí o ztrátách pouze 17x, pokaždé když politici jednali o něčem, co se přímo týkalo Afghánistánu tak nehovoří ani o válce či ztrátách (Boucher, 2010: 240). Taková ignorace může vést k tomu, že pokud se objeví nějaké výrazné ztráty, pak na ně společnost bude reagovat citlivěji.

Nelze popřít, že podpora veřejnosti pro misi v Afghánistánu postupně od roku 2001 klesala, ale není zřejmé, zda-li má klesající podpora vliv na chování politických stran ve volebním soupeření.

3.4 Hodnotící rámec

V jednotlivých analýzách budu zkoumat zásadní proměnné, které tradičně ovlivňují rozhodování elektorátu ve volbách. Kanadští voliči se většinou rozhodují na základě několika proměnných. Rozhodnutí je většinou vystaveno na základě kombinace následujících faktorů: stranické vazby či stranická preference, image a výkon stranických lídrů, poziční témata (zbraňový registr, sňatky homosexuálů atd.) – jedná se o témata,

k nimž musí strany zaujmout nějaký postoj. Dalším důležitým faktorem jsou tzv. valence issues – jedná se o témata vládnutí a občané se často rozhodují podle toho, která strana je dle jejich názoru schopna se s daným tématem či problémem nejlépe vypořádat

Valenčním tématem je nejčastěji ekonomika nebo zdravotnictví, ale v několika případech byly tyto témata vystřídána tématem aktuálnějším pro dané volby (např. v roce 2004 tzv. Adscamem). Cílem analýz bude identifikovat, zda-li byla otázka afghánské intervence důležitým valenčním či pozičním tématem pro dané volby a případně zhodnotit její reálný dopad na rozhodování voličů v konkrétních volbách.

4 38. FEDERÁLNÍ VOLBY, 28. ČERVNA 2004

4.1 Vnitropolitické procesy a determinanty

Po vítězství z roku 2000 to vypadalo, že ani příští volby nemůže LPC¹⁵ prohrát, pokud se nesjednotí pravice nebo pokud liberálové nebudou bojovat navzdory nějakému krátkodobému problému, který by mohl ovlivnit volby (Gidengil, 2006:1). Nakonec se naplnily oba dva scénáře a mohla dojít k výraznějšímu ohrožení obhajoby dlouhého mandátu LPC, která vládla nepřetržitě od roku 1993. V roce 2003 došlo ke sjednocení Progresivních konzervativců (PC) s Aliancí a vznikla Konzervativní strana Kanady – CPC (Weger, 2007). Toto sloučení společně se sponzorským skandálem¹⁶ jasně ovlivnilo volby a veřejné mínění. I přes veškeré problémy a hrozby se Martinova LPC rozhodla vyhlásit volby na brzký začátek léta 2004 (Pammet, 2004: 5).

Před volbami v roce 2004 došlo k velkým změnám na kanadské politické scéně a došlo k narušení tradičních voličských základů (Gidengil, 2006: 2 – 4). Důvodů pro změny bylo hned několik avšak zformování CPC a Adscam v něm opět hrají hlavní roli. V roce 2000 bylo možné pozorovat velký kontrast mezi podporou Aliance a Progresivních konzervativců. Progresivní strana neměla krom atlantických provincií téměř žádnou jinou teritoriální základnu podpory a nehlásila se k ní žádná sociální skupina (Gidengil, 2006: 3 – 4). Aliance měla na své straně voliče převážně z teritoria západní Kanady, dále měla podporu protestantů, lidí z

¹⁵ Liberal Party of Canada

¹⁶ tzv. Adscam neboli sponzorský skandál. Výroční zpráva generálního auditora (Auditors General's annual report) odhalila, že vláda premiéra Jeana Chrétiéna přesunula značné množství finančních prostředků ve prospěch reklamních agentur na území Québecu s cílem informovat Québécošany o tom, co dobrého vláda vykonala v jejich prospěch. Nakonec se prokázalo, že velká část propagované práce a agendy nikdy nebyla vykonána nebo schválena a většina těchto operací byla financována mimo záznam či záznamy nebyly správně vedeny. Vyšetřením skandálu byla pověřena Gomeryho komise, která měla za cíl prozkoumat okolnosti, označit viníky a vyšetřit celý skandál (Clarke, 2006:815).

venkova, manželských párů a potomků lidí ze severní Evropy (Gidengil, 2006: 4). Ve volbách v letech 1997 a 2000 se Aliance a PC se v rámci pravice ideologicky striktně odlišovaly a Aliance byla ve volbách v roce 2000 označena Jeanem Chretienem za hrozbu pro kanadské hodnoty a Paul Martin se pokusil v kampani před volbami prezentovat nově vzniklou CPC ve stejném duchu (Gidengil, 2006: 4).

Kanaďané jsou typičtí svým flexibilním přístupem ke stranictví, a proto existuje hodně voličů, kteří jsou schopni měnit základy svého hlasu. Straníci častěji volí svoji stranu, hodnotí ji pozitivně, ale existují faktory, které mohou donutit voliče, aby krátkodobě nebo na základě daných faktorů změnil povahu svého hlasu a důvody krátkodobé mají vliv i na voliče bez stranické příslušnosti. Volby v roce 2004 byly ovlivněny směsicí tří krátkodobých faktorů – ekonomiky, volebními tématy a stranickými lídry. Zdravá ekonomika zvyšuje šanci vládnoucí strany na znovuzvolení a ekonomika byla v roce 2004 v dobrém stavu, ale oproti roku 2000 byla v mírném propadu a tudíž mohla zapříčinit, že liberálové ztratili část své podpory (Gidengil, 2006: 4 – 5). Jistou roli hrála i volební témata, především Adscam a otázky zdravotnictví.¹⁷ Tato dvě témata byla téměř jediná, která se ve volbách nějak výrazněji projektovala. Krom zmíněných klíčových témat se do voleb v malé míře promítly následující otázky: snížení daně z příjmů, zvýšení dotací v sociální sféře, zrušení registru zbraní, postoj vůči manželství párů stejného pohlaví, zvyšující se

---

¹⁷ Hlavním problémem voleb v roce 2004 bylo, že politické strany se moc nezajímaly o volební témata a moc návrhů nepřinesly, protože se soustředily hlavně na těsný souboj mezi LPC a CPC. Zdravotnictví se stalo součástí liberální agendy až v průběhu 3. týdne volební kampaně a reprezentovalo jediné téma, o kterém se vedla veřejná debata. Krom zdravotnictví přišla liberální strana ještě s několika kostrbatými návrhy na podporu rodin s dětmi. Konzervativní strana vedla centristickou kampaň a chtěla se co nejvíc přiblížit liberálům a být jim alternativou, což mělo za následek, že jediným skutečně konzervativním návrhem byla příslib zrušení registru střelných zbraní, který však CPC navrhla až v okamžiku, kdy získala silnější podporu a vedla v průzkumech, čímž si zkoušela, zda-li získá pro svůj návrh podporu veřejnosti (Marzolini, 2005: 293 – 296).

imigrace, zvýšení rozpočtu na obranu státu a odmítnutí účasti na válce v Iráku (Gidengil, 2006: 14 – 18). Afghánistán se ve volbách v roce 2004 neprojevil, přestože byl v roce 2003 a 2004 součástí politického procesu, byl ve volbách zastíněn vnitropolitickými otázkami.

Ve volbách v roce 2004 se objevili tři noví straničtí lídři, kteří jsou obvykle považováni za supercelebrity kanadské politiky (Gidengil, 2006: 5). Na konci kampaně přišla LPC s útočnou osobní kampaní přímo proti Stephenu Harperovi, závěrečná útočná reklama „Harper kterého známe“ měla za cíl vyobrazit vůdce CPC jako hrozbu kanadským hodnotám. Žádný politický lídr nebyl výrazněji populárnější. V posledním týdnu kampaně získali lídři CPC a LPC v průzkumu popularity 49 bodů ze sta a Jack Layton z NDP jich získal 46. Vzhledem k malým rozdílům nebyl dopad determinantu politického lídra pro žádnou stranu klíčovým pro jejich volební výsledek (Gidengil, 2006: 18 - 19). Problém proč vliv lídra nemusel být tak vysoký byla jejich malá známost, v průzkumech veřejného mínění 1 z 5 respondentů nedokázal jmenovat Paula Martina jakožto lídra LPC a 2 z 5 nedokázali jmenovat Jacka Laytona jakožto lídra NDP či Stephena Harpera za CPC (Gidengil, 2006: 18 – 19).

Poslední týden před volbami byl velice zvláštní, jelikož došlo k několika událostem, které mohly do značné míry ovlivnit chování elektorátu a tudíž i volební výsledky. Velké množství voličů nebylo v posledních týdnech před volbami ještě úplně rozhodnuto a mohlo být ovlivněno třemi hlavními faktory: průzkumy veřejného mínění, negativní kampaní a působením stranických lídrů (EKOS, 2004: 1 a Gidengil, 2006: 2 – 5). V průběhu voleb bylo velice obtížné určit, která strana jde na vedoucí pozici, přestože liberálové domněle začínali soupeření o hlasy s širší stranickou základnou než nově vzniklá konzervativní strana CPC. Na rozdíl od let 1997 a 2000, kdy bylo veřejné mínění v průběhu kampaně prakticky neměnné, byl volební rok 2004 značně odlišný, jelikož po dobu trvání celé kampaně bylo veřejné mínění v Kanadě velmi nestálé a bylo velice obtížné držet krok s rychle měnícími se úmysly voličů a samotné

volební výsledky pak nakonec byly velikým překvapením (Marzolini, 2005: 284). Všechny hlavní agentury předpovídaly těsné výsledky v rozpětí 1% až 4% ve prospěch liberální strany, co se počtu hlasů týče. Do pozice vládnoucí strany však díky metodologické chybě¹⁸ předpokládaly agentury konzervativce, kteří měli získat sice méně hlasů, ale díky povaze volebního systému First past the post měli získat více křesel (Marzolini, 2005: 285). V okamžiku kdy se ukázalo, že průzkumy byly chybné začaly se od nich některé televizní stanice a noviny – tj. zadavatelé distancovat a hned druhý den po volbách došlo k masivní a negativní medializaci tématu průzkumů a jejich případného dopadu na rozhodování elektorátu a hodnota průzkumu byla zdiskreditována (Marzolini, 2005: 286 – 287).

Volby v roce 2004 se neoznačovaly přílišnou pluralitou témat. Nová konzervativní strana vedla svou kampaň tak, že se sama sebe prezentovala téměř jako LPC, která není postižena žádnými skandály. CPC vedla silně centristickou kampaň, jejímž poselstvím bylo sdělení, že nechtějí přinést nějakou změnu, ale jejich cílem bylo vést zemi stejným směrem jako jejich předchůdce, ale čistě a bez korupce (Marzolini, 2005: 294 – 295). V posledních týdnech kampaně však udělal Stephen Harper několik výrazných chyb, které ho stály ztrátu několika procent hlasů. Harper nerespektoval nestálost veřejného mínění v dané kampani a několikrát otevřeně hovořil o možnosti vítězství a vytvoření většinové vlády. Těmito výroky společnost popudil, jelikož její poměrná část chtěla

---

¹⁸ V posledních týdnech kampaně začaly agentury operovat s předpokládaným počtem získaných křesel. Tyto průzkumy byly vystavěny na malých reprezentativních vzorcích (v některých případech odpovídalo 61 lidí jedné provincii) a špatné metodologii výzkumu. Agentury operovaly s historickými výsledky voleb – v tomto případě s rokem 2000 – v jejichž rámci nebylo možné objektivně pracovat s CPC, protože ta v roce 2000 ještě neexistovala a není známo, jakým způsobem bylo do průzkumů zakomponováno sloučení Aliance a Progresivních konzervativců. Tyto metodologické nepřesnosti měli za následek, že naprostá většina agentur předpokládala ještě týden před volbami, kdy je povoleno průzkumy uveřejňovat, těsné vítězství LPC, ale díky systému First Past the Post měla minortiní vládu zformovat Harperova CPC v rozmezí 115 až 117 křesel, přičemž LPC měla předpokládaně získat 99 – 104 mandátů.

hlasem pro CPC spíše potrestat liberální stranu než dát možnost Harperovi vládnout, přestože Harper byl na tuto riskantní rétoriku zevnitř strany upozorňován, několikrát tuto chybu zopakoval (Marzolini, 2005: 295 – 296). Další Harperovy přešlapy se týkaly obvinění Paula Martina ze schvalování dětské pornografie a Harperův postoj vůči pochybám vzhledem k potratům, kterého se ve své rétorice lehce dotkl a nikdy toto téma úplně neuzavřel (Marzolini, 2005: 296). Kampaň CPC, která byla zpočátku postavena na pečlivém plánu držet se na středu politického spektra najednou začala připomínat let naslepo a strana začala ztrácet pevnou půdu pod nohama (Marzolini, 2005: 296).

Liberální strana byla stále ochromena Adscamem a do skutečného soupeření se zapojila až v průběhu 2. a 3. týdne kampaně, kdy se CPC již podařilo dohnat jistou ztrátu (Gidengil, 2006: 19). Bývalí poradci liberálních premiérů radili Paulu Martinovi, aby se začal ve své rétorice odvolávat na svou úspěšnou minulost na postu ministra financí, ale Martin tuto strategii odmítl, jelikož se chtěl distancovat od skandálem zdiskreditovaného předchozího vedení LPC (Marzolini, 2006: 297). Liberálové se obrátili na agenturu POLLARA, se kterou tradičně spolupracovali, a ta jim doporučila, aby vytáhli do kampaně sporná témata jako potraty, práva gayů a lesbiček, imigrace, bilingualitu a kontrolu zbraní (Marzolini, 2006: 297). Liberální strategie přišla pomalu a nebyť sebedestruktivních tendencí ze strany konzervativců pak by asi ve volbách nezvítězili, ale díky nedisciplinovanosti CPC a negativní kampani v posledních dvou týdnech získali část hlasů ve svůj prospěch (Marzolini, 2005: 298).

4.2 Afghánistán v kanadském politickém procesu

Afghánistán se v kanadské politice v době před volbami v roce 2004 objevil, ale ve stínu Adscamu a soupeření CPC a LPC mu ve volbách nebyl vůbec věnován žádný prostor a ani agentury pro průzkum veřejného

mínění se problémem afghánské intervence téměř nezabývaly.¹⁹ Důvodů, proč se Afghánistán nestal součástí politického diskurzu, může být několik. Hlavní příčinou bezpochyby je povaha volebního soupeření, která nebyla nakloněna tématům zahraničně politického charakteru, ale byla v podstatě jenom závodem politických stran o zisk hlasů pomocí kampaně cílené jiným směrem. Dalším důležitým faktorem může být to, že ve funkčním období liberální vlády, která do intervence vstoupila v září 2001, se nestalo nic kontroverzního či závažného, co by nabouralo veřejný souhlas s afghánskou intervencí, který ještě v roce 2005 dosahoval téměř dvou třetin veřejnosti (Fletcher, 2009: 915 – 916). Ve světle útoků z 11. září a strachu z mezinárodního terorismu byla kanadská veřejnost nakloněna i bojovému nasazení kanadských vojáků.

Důležitým milníkem se stal 5. květen roku 2002, kdy se Chretiénova administrativa rozhodla stáhnout aktivně bojující vojáky z provincie Kandahár zpět do Kanady, poté co byla kanadská jednotka JTF-2 stažena, zůstala v oblasti část kanadského letectva a námořnictva, aby byla zachována kanadská přítomnost v Afghánistánu (Kirton, 2007: 10). Analýzy identifikovaly několik důvodů pro Chretiénovo rozhodnutí a došly ke dvěma možným závěrům. Prvním možným důvodem pro stažení byl strach z reakce veřejnosti na tzv. Friendly-fire accident²⁰ z 18. dubna 2002 a druhým možným scénářem bylo to, že Kanada neměla v záloze žádné další jednotky podobného typu jako JTF a nemohla tudíž jen vystřídat mise. USA sice chtěly, aby Kanada zůstala přítomna v aktivním bojovém zařazení, ale ať už ztráty nebo nedostatek vojenských kapacit rozhodly o opaku (Kirton, 2007: 10).

---

¹⁹ Agentura Angus-Reid v tomto období nevydala více než tři průzkumy týkající se Afghánistánu

²⁰ 18. dubna 2002 zahynuli v Afghánistánu 4 vojáci následkem bombového útoku, provedeném americkými piloty. Vojáci byli příslušníky 3. batalionu princezny Patricie (3rd Battalion, Princess Patricia's Canadian Light Infantry Battle Group). Vojíní Richard A. Green a Smith Nathan, desátník Ainsworth Dyer a seržant Marc D. Leger zemřeli v provincii Kandahár a byli prvními padlými Kanaďany v operaci Trvalá svoboda.

Další událostí, které se potenciálně mohla stát důležitou, bylo schválení multilaterální mise 12. února roku 2003, jejímž cílem bylo vyslat až dva tisíce kanadských vojáků do Kábulu v misi pod záštitou OSN v rámci mise ISAF. Chretién se tak vyhnul nutnosti bojovat bilaterálně po boku Američanů v Kandaháru a odvrátil i nutnost kanadské participace v chystané americké intervenci do Iráku tím, že vyslal v rámci ISAF do Afghánistánu a toto rozhodnutí bylo chápáno jako platba Kanady za to, že se nebude muset angažovat v Iráku (Kirton, 2007: 10 – 11).

Poslední událostí, která mohla nějak ovlivnit rozhodování voličů, bylo rozhodnutí o prodloužení kanadské přítomnosti v Kábulu na další období. 14. dubna 2004 už za premiéra Martina došlo k obnově kanadského mandátu a 9. února 2006 se kanadský generál-poručík Rick Hillier ujal velení mise ISAF (Kirton, 2007: 11).

Žádná z těchto rozhodnutí nebyla natolik kontroverzní, aby měla potenciál na to rozproudřit debatu o kanadské roli v Afghánistánu a právě z tohoto důvodu Afghánistán do předvolební kampaně výrazněji nezasáhl.

4.3 Volební výsledky

Vítězem 38. federálních voleb se nakonec stala Martinova LPC, která získala 36,73% hlasů, což jim přineslo 135 křesel ve federálním parlamentu (propad o 21,5%). Na druhém místě se umístila CPC se ziskem 26,63% hlasů, které znamenají zisk 99 křesel, třetí místo obsadil Quebecký blok se ziskem 12,39% hlasů a 54 křesel. Na čtvrtém místě se umístila NDP s 15,68% hlasů a 19 křesly ve federálním parlamentu. K volbám v roce 2004 přišlo 60,9% populace (Elections Canada, 2014).

Volby v roce 2004 přinesly několik důležitých událostí. Liberální strana se dostala na pokraj porážky a sjednocení kanadské pravice ukazuje na možný návrat brokerage politiky v Kanadě mimo Quebecu (Gidengil, 2006: 20). Volbám v roce 2004 jasně dominovaly tyto

determinanty – dozvuky sponzorského skandálu a přímý souboj mezi Martinem a Harperem. Ostatní problémy se pořád točily okolo dvou předešle zmíněných faktorů. Na většinu témat bylo nahlíženo perspektivou souboje mezi liberály a konzervativci.

5 39. FEDERÁLNÍ VOLBY, 23. LEDNA 2006

5.1 Vnitropolitické procesy a determinanty

V lednu roku 2006 se v Kanadě konaly 39. federální volby, které se konaly bezmála 20 měsíců poté, co liberálové, nepřetržitě u moci od roku 1993 nezískali v parlamentu přesvědčivou většinu a počet křesel, náležících liberálům klesl na 135 (odpovídá zisku 37% platných hlasů). Menšinové vlády nemají v Kanadě většinou dlouhého trvání a podpora liberální strany konstantně klesala již několik let. Trvání menšinových vlád v historickém období 1974 až 2004 bylo celkem 9 měsíců. Kanadčané preferují centristické, funkční, rozhodné vlády, které jsou schopny reálně konat a nepromíjí jim velké výchylky ať už doprava či doleva na ideologické škále (Cohen, 2006: 16 - 17). 38. federální parlament, vedený premiérem Martinem, nepřestál hlasován í o nedůvěře v listopadu roku 2005, kdy byla slabá liberální vláda oslabená po téměř neúspěchu při schvalování rozpočtového zákona. Předčasné volby byly naplánovány na 23. ledna 2006, což odstartovalo na kanadské poměry vcelku dlouhou předvolební kampaň. V počátcích kampaně se dalo předpokládat, že pragmatičtí kanadští voliči zvolí opět liberální stranu, která v průzkumech veřejného mínění měla stále přesvědčivě navrch před Harperovou CPC (Clarke, 2006: 815 - 816).

39. federální volby byly ovlivněny širokým spektrem témat, jimž veřejnost přikládala různou úroveň důležitosti. Tyto volby byly ještě stále výrazně ovlivněny dozvuky skandálu o sponzorství, jelikož v listopadu roku 2005 byla vydána vyšetřovací zpráva (tzv. Gomeryho zpráva), která potvrdila masivní zpronevěrování financí ve prospěch liberální strany. Gomeryho zpráva sice nepotvrdila zapojení premiéra Martina v korupčním skandálu, ale samotné vydání zprávy liberální stranu signifikantně poškodilo i v nadcházejících volbách v lednu roku 2006. Zpočátku se zdálo, že Adscam skandál nebude mít na volby v roce 2006 vliv, ale v

pozdějších průzkumech veřejného mínění došlo ke značnému poklesu podpory liberální strany, přičemž korupční skandál v něm mohl hrát velice důležitou roli.

Dalším z důležitých témat, které bezesporu ovlivnilo předčasné volby v roce 2006, byl nárůst kriminality, spojený s problematikou držení ručních a dlouhých zbraní. Kanadčané sami sebe vidí jako stát, který je mírumilovnější, spravedlivější, který funguje na principech good governance a často sami sebe dávají do kontrastu se svým jižním sousedem. Vlna násilí v prosinci 2005, která vyvrcholila smrtí nezletilé dívky při potyčce gangů v Torontu, značně narušila tuto kanadskou percepci sebe sama a veřejnost začala Martinově administrativě vyčítat, že nebyla schopna udržet zemi v míru a pořádku a současný stav věcí byl považován za vinu dlouho vládnoucí liberální strany.

Další ránou pro liberální stranu bylo období dalšího skandálu, kdy ministr financí Ralph Gooddale údajně figuroval v úniku tajných informací o Kanadské královské jízdě policii. Tento únik měl mít za cíl nepřímo ovlivňovat volební výsledky.

Skandály a násilná činnost byly subjektem mediálního primingu, ale mimo tyto dva klíčové determinanty se ve volbách notnou měrou projevovalo ještě několik dalších důležitých témat. Zdravotní péče a vládní agenda vůči veřejnosti dominovaly průzkumům veřejného mínění. Problémem v oblasti zdravotnictví byly dlouhé čekací doby na ošetření v lékařských zařízeních. Obě hlavní politické strany soutěžily o voliče s příslibem bohatých příspěvků do oblasti zdravotní péče. Harper vykresloval liberály jako strůjce problému a přislíbil Kanadčanům rozsáhle investice do zdravotnictví, které jej měly zbavit hlavního problému. Mimo zdravotnictví konzervativci přislíbili v kampani velice benevolentní podporu rodičů s dětmi, která byla reprezentována snadno dostupnými přídávky na dítě ve výši až 1200 kanadských dolarů. Liberálové ztratili

část podpory veřejnosti poté, co tento příspěvek odsoudili s tím, že rodiče dětí stejně nasypou do piva a popcornu (Clarke, 2006: 816).

Předvolební průzkum nejdůležitějších témat zmiňuje širokou škálu témat, kterou voliči zmiňovali jako důležité. Pouze dva z problémů dokázaly získat více než 20% podpory elektorátu. Za klíčový problém předčasných voleb byla zvolena neupřímnost současné vlády a těsně za ní se umístilo zdravotnictví. Nad 10% se ještě umístila dvě témata a to veřejné služby a daně. Další problémy, které voliči považovali za důležité, získaly v rozmezí 8,5 až 0,1% hlasů, přičemž Afghánistán jako takový nebyl zmíněn ani jednou, ale 1,2% voličů zmiňovalo jako důležitý problém válku nebo národní bezpečnost (Clarke, 2006: 817).

Společnost Decima Research přišla týden před volbami s průzkumem²¹, jehož výstupem bylo, že volby vyhraje ta politická strana, která přinese voličům nejvíce, co se úspor a výhod týče. 29% respondentů v průzkumu řeklo, že bude raději volit konzervativní stranu kvůli slibovanému snížení Goods and Service Tax ze sedmi na pět procent (Clarke, 2006: 819). Další pět faktorů, které přesáhli v průzkumu hranici 20% respondentů a na jejichž základě lidé inklinovali spíše k Harperově CPC byly následující: vyšetřování příjmového skandálu, schopnost konzervativců zvýšit spolehlivost vlády, kampaň namířená proti liberálnímu Adscamu, konzervativní příslib vlády práva a pořádku a posledním faktorem byla reakce voličů na výrok o „pivě a popcornu“. Liberálové ve stejném průzkumu získali na svou stranu více než 20% hlasů respondentů pouze ve dvou případech a to: příslib snížení daně z příjmu (23% respondentů) a postoj vůči manželství párů stejného pohlaví (21% respondentů) (Clarke, 2006: 819).

Důležitým determinantem v předčasných volbách je i teoretická možnost únavy vládou. Část voličů považovali dlouhou a nepřerušovanou liberální éru za nefunkční a pošpiněnou skandálem v Quebecu a rozhodli

---

²¹ Průzkumu se účastnilo cca 5000 Kanadánů, odchylka +/-1,4%, 19 z 20.

se odevzdat svůj hlas raději konzervativcům a touto cestou docílit změny politického vedení. Strategické rozhodování voličů ovlivnilo několik více či méně podstatných symbolů v politické kampani. Konzervativci se rozhodli, že na post premiéra nebude kandidovat Quebečan, jak tomu bylo v Kanadě zvykem, ale o post premiéra se ucházel Stephen Harper z Albery, toto malé gesto poukazuje na to, že konzervativní strana byla ochotná riskovat a vzhledem k faktu, že v Quebecu tradičně získávala velice málo či žádné hlasy, mohla tímto krokem pouze získat (Clarke, 2006: 816).

Konzervativní strana zvolila pro volby v roce 2006 velice metodickou, strategickou a precizní předvolební kampaň. Harper usiloval o to, aby voliči nahlíželi na konzervativní stranu na možnou alternativu liberálů, která není zatížená žádným skandálem, ale na druhou stranu není ani natolik konzervativní, aby případný liberální volič stranu volit nemohl (Clarke, 2006: 815 - 816). Harper systematicky odhaloval návrh za návrhem, neustále se řídil metodickou povahou kampaně a nereagoval na liberály, kteří po počátečním propadu v podpoře veřejného mínění vyrazili na křížovou výpravu s jediným cílem, oslabit a porazit zatím bezchybného Harpera negativní kampaní.

Liberálové spustili masivní mediální kampaň, v níž se snažili Harpera vyobrazit jako ideologického fanatika, který absolutně pohřbí kanadský zdravotnický systém, prodá Kanadu Spojeným státům a předhodí kanadské vojáky jisté smrti, jelikož je pošle do oblastí zmítaných krutou válkou (Clarke, 2006: 815 - 816). Liberálové se v zoufalství obrátili i směrem k voličům NDP a snažili se na ně působit jako jediná možná alternativa, která dovede Harpera zastavit. Lídr NDP Jack Layton využil obráceného postupu a obrátil se na voliče liberálu s prosbou, aby pro tyto volby propůjčili NDP svůj hlas a tím si zajistili silnou a progresivní opozici proti konzervativní vládě vedené Harperem. Harper veškeré politické tlaky úspěšně ignoroval a držel se svého přesně načrtnutého plánu, ve kterém zmiňoval všechny populární až populistické kroky a zároveň krotil

spolustraníky, kteří měli zájem pouštět se do potenciálně škodlivých ideologicky založených diskuzí s opozicí (Clarke, 2006: 817 - 819).

5.2 Dění v Afghánistánu a zahraničně-politické otázky ve volbách

Působení kanadských složek v Afghánistánu bylo od počátku bráno jako vítězství na dvou frontách. Kanada byla schopná přesvědčit Spojené státy o tom, že se mohou spolehnout na podporu svého severního souseda a díky tomu, že ve světle šoku z teroristických útoků byla intervence posvěcena rezolucí OSN z roku 2002, bylo na misi pohlíženo jako na multilaterální a spravedlivou intervenci.

Veřejnost misi od začátku chápala sice jako těžkou a nebezpečnou, ale zároveň stále svým charakterem korespondovala s kanadskou tradiční formou vedení zahraniční politiky, která je veřejností vnímána jako manifestace moderního zahraničně politického liberalismu. Přestože se Kanada účastní vojenského konfliktu, byla schopná veřejnosti intervenci prodat jako peacekeepingovou operaci.

Na jaře roku 2005 Martinův kabinet schválil aktivní nasazení kanadských vojáků do provincie Kandahár, které bylo až zahájeno v únoru roku 2006. 23. ledna vystřídal Martina na postu premiéra Stephen Harper a kanadská role v Afghánistánu zůstala beze změn. S přibývajícím počtem ztrát začali Kanadčané misi během roku 2006 postupně méně podporovat (průzkumy veřejného mínění dokazují, že podpora veřejného mínění začala signifikantněji klesat právě až v únoru 2006 v návaznosti na nasazení vojenských jednotek do operací v Kandaháru – společnost EKOS dokazuje tento fenomén na základě telefonických průzkumů veřejného mínění, prováděných od září roku 2005 do října roku 2006), což už ale nemohlo nijak výrazněji ovlivnit již ukončené federální volby.

Důvodem pro pokles podpory veřejnosti vůči afghánské otázce je v Kanadě často citlivá otázka ztrát. Kanadská společnost na ztráty reaguje velice specificky a úmrtí kanadských občanů jsou často motorem pro vznik diskuze o břemenu, které intervence pro Kanadu představuje. V době mezi 38. a 39. federálními volbami zahynul pouze jeden z kanadských vojáků²² a to ještě mimo aktivní vojenské nasazení, tudíž předpoklad o klesající podpoře veřejnosti z důvodu narůstajících ztrát nemohl hrát v roce 2006 prakticky žádnou relevantní roli.

V průběhu předvolební kampaně se politické elity dotkli zahraničně politických otázek pouze dvakrát. Prvním případem byla Martinova ostrá rétorika vůči Spojeným státům, v níž kritizoval porušování směrnic NAFTA. Na summitu OSN o globálním oteplování kritizoval USA kvůli tomu, že by si měly uvědomovat globální dopady na životní prostředí. Tato prohlášení vyvolala reakci a americký velvyslanec David Wilkins Martina varoval, že taková plamenná rétorika by mohla vážně poškodit vztahy obou sousedů. Martin nenechal varování bez odezvy a prohlásil, že se bude vyjadřovat dle svých pocitů (CBC 2006 citace dle Clarke, 2006: 819). Druhým případem bylo oznámení Harperova příslibu posílení armády, konkrétně slíbil posílení obrany severního moře o tři těžké bojové ledoborce a mořskou základnu Iqaluit a dále přislíbil finanční prostředky vojenským základnám Comox v Britské Kolumbii a Bagotville v Quebecu (CBC, 2006).

5.3 Volební výsledky

39. federální volby v roce 2006 zaznamenaly bezmála pětiprocentní nárůst voličů, kteří se rozhodli přijít k volbám oproti volebnímu roku 2004. Ve volbách zvítězila Harperova CPC se ziskem 124 křesel (36,3% platných hlasů) a bylo jí umožněno vytvořit menšinovou vládu. Na druhém místě se se ziskem 103 hlasů (30,2%) umístila liberální strana a stala se

---

²² Vojín Scott Braun Woodfield zemřel 24. listopadu 2005 na následky zranění způsobených při

královskou opozicí. Třetí místo obsadila Laytonova NDP s 29 křesly (17,5%) a poslední strana, schopná získat mandát, byl Quebecký blok se ziskem 51 křesel (10,5%). Jasnými poraženými voleb se stali liberálové, kteří ztratili pozici vládnoucí strany a v konečném součtu přišli o 32 křesel - ztráta 6,5% hlasů oproti roku 2004 (Clarke, 2006: 816 – 817).

Výzkum PSC²³ 2006 dokazuje, že ve federálních volbách hrály klíčovou roli tři hlavní determinanty, jejichž průnik ovlivňoval rozhodování elektorátu ve volbách. Dle výzkumu se voliči rozhodovali, komu odevzdají hlas na základě průsečíku mezi klíčovými tématy vládnutí, image stranických lídrů a část rozhodnutí ovlivnila i sounáležitost s politickou stranou.

Témata vládnutí se objevila v průzkumu na předních příčkách a lze tedy tvrdit, že měla na volby zásadní vliv. Hlavním z důvodů proč se voliči rozhodli zvolit konzervativní stranu a přerušit tak dlouhotrvající vládu liberálů byla značná nedůvěra veřejnosti vůči liberálům a Liberální strana byla vnímána jako nedůvěryhodná. Druhým hlavním tématem voleb z roku 2006 se stalo zdravotnictví, které bylo v průzkumu PSC 2006 v těsném závěsu za nepoctivostí vlády (Clarke, 2006: 817).

Osoby lídrů mají v kanadských volbách vždy velice důležitou roli a díky vysoké personalizaci a heterogenitě kanadské politiky často dochází ke spojování témat s osobami lídrů (Gidengil, 2006: 78 - 79). Vysoký vliv politických lídrů na volební rozhodování poukazuje na to, že vleklý sponzorský skandál mohl liberály výrazně oslabit. V předvoledním průzkumu PSC PS²⁴ získal Martin na škále oblíbenosti 0-10, kdy nula reprezentuje negativní pocity a 10 pozitivní pocity, 4.4 bodů v anglicky mluvící části Kanady a 3.0 bodu v Quebecu. Stephen Harper ve stejném průzkumu získal 4.1 bodu v anglicky mluvící části a 4.8 v Quebecu. Jack Layton v obou částech překročil hranici 5 bodů (5.2 v Quebecu a 5.4 ve

---

dopravní nehodě mimo bojové zařazení v provincii Kandahár (iCasualties, 2014)

²³ Political Support in Canada 2006

²⁴ Political Support in Canada Pre-election Survey

zbytku Kanady), Gilles Duceppe získal 5,7 bodu v Quebecu. Na základě tohoto průzkumu lze dokladovat, že ztráta liberálů v Quebecu byla do velké míry způsobena právě sponzorským skandálem, který se provincie bezprostředně týkal.

Stranická příslušnost a identifikace lidí s politickou stranou je v Kanadě tradičně velice slabá a lidé mají velice flexibilní vztahy, co se podpory politických stran týče. Volby v roce 2006 nebyly výjimkou. Obecná absence silného pocitu náležitosti k politické straně měla za následek velkou změnu stranické podpory jakožto možnost, se kterou je nutné počítat. Průzkumy dokazují, že lidé jsou ochotní volit na základě toho, jim daná strana přináší spíše než kvůli tomu, že se jedná o jednu konkrétní stranu.

Clarke volby z roku 2006 označuje jako bezchybně zvládnuté ze strany CPC. Harper ve volbách těžil ze dvou klíčových faktorů. Harperovi hrála do karet povaha kampaně, ve které se se svým volebním týmem specializoval pouze na široce přijímaná a někdy až populistická témata. Sporná či potenciálně škodlivá témata²⁵ se Harperovi podařilo odsunout na druhou kolej. Díky silně pozitivní a centristicky orientované kampani se Harperovi podařilo popřít liberální rétoriku, která CPC vyobrazovala jako stranu téměř pracicově extremistickou a Harpera označovala za ideologického fanatika (Clarke, 2006: 816).

Druhým faktorem, usnadňujícím Harperovi volby, bylo velké množství událostí, které liberálům ubíraly na podpoře. Gomeryho zpráva, střelba v Torontu a skandál příjmů Kanadské královské jízdni policie napomohly percepce, že věci nejsou v pořádku a že Martinova vláda je sužována korupcí a že se věci pomalu začínají vymykat kontrole.

Cohen popisuje volební výsledky jako podmíněčné jak pro konzervativce, tak pro liberály a tvrdí, že kanadská veřejnost dává svou

---

²⁵ Clarke za tato témata označuje manželství párů stejného pohlaví a potraty

volbou najevo, že CPC musí nejprve dokázat, že je schopna vládnout a zároveň Liberální strana od Kanadčanů obdržela výstrahu tím, že byla zvolena „pouze“ do role královské opozice (Cohen, 2006: 18).

6 40. FEDERÁLNÍ VOLBY, 14. ŘÍJNA 2008

Volby v roce 2008 neměly žádného jasného vítěze, CPC se opět nepodařilo získat většinu, NDP se nepovedlo nijak výrazně prorazit na politickou scénu a LPC prohrála na všech frontách. Quebecký blok uhájil svou pozici regionální strany, ale nezískal tolik křesel jako v roce 2006 a Zeleným se i přes jisté pokroky nepodařilo získat křeslo v parlamentu (Dornan, 2008: 8 - 9).

Volby byly v roce 2008 vyhlášeny z čistě pragmatických důvodů, jelikož průzkumy veřejného mínění ukazovaly, že Harperova CPC může získat většinu a ve světle nastupující ekonomické krize nebylo vhodné čekat další rok do řádného termínu parlamentních voleb. Dalším důvodem pro vyhlášení předčasných voleb byla slabá pozice liberální strany, jejíž předseda Stéphane Dion neuspěl s kontroverzním environmentálně ekonomickým návrhem Green Shift²⁶ a obecně byl považován za velice slabého předsedu (Dornan, 2008: 10). CPC nechtěla dát liberálům možnost změnit před volbami stranického lídra a vzchopit se, jelikož by mohla ohrozit zisk většiny. Volby byly vyhlášeny na říjen 2008 i kvůli probíhajícím prezidentským volbám v USA. Ty by v případě konání ve stejném termínu mohly oslabit předvolební kampaně v Kanadě (Clarke, 2008: 257).

Politické soupeření v roce 2008 bylo výrazně ovlivněno ekonomickou krizí a ekonomika byla hlavním tématem voleb. V průzkumu PSC 2008 ekonomiku označilo 50% dotázaných za ústřední téma voleb. Na druhém místě se umístilo životní prostředí, které za nejdůležitější

---

²⁶ Green Shift byl environmentálně ekonomickým plánem, jehož cílem bylo vytvořit ekodaň placenou dle výšky emisí oxidu uhelnatého a zároveň mělo dojít ke snížení daně z osobních a firemních příjmů. Ekodaň měla ročně vynést až 15 miliard kanadských dolarů. Téměř okamžitě po jejím představení byla výrazně kritizována hlavně Stephenem Harperem a Jackem Laytonem, oba politici pochybovali o skutečném smyslu návrhu a argumentovali, že jde o potenciálně velice nebezpečnou agendu pro širokou veřejnost a že environmentálně přívětivý příslib je jenom vedlejším prvkem celé agendy (Clarke, 2008: 267 – 269).

považovalo pouhých 12,4% dotázaných, žádné z dalších témat nezískalo přes 10% podpory od reprezentativního vzorku (Clarke, 2008: 263 - 264).

Konzervativní kampaň byla namířena hlavně proti Stéphenu Dionemu. Dione díky neúspěchu Green Shiftu nešel do voleb s velkou podporou elektorátu a konzervativci se snažili jeho neúspěšný návrh dále využít v jeho neprospěch. Harper označil liberální environmentálně ekonomický plán za čistě ekonomický záměr, který mohl mít katastrofické důsledky pro širokou veřejnost, jelikož by se dramaticky navýšily ceny běžného zboží (Clarke, 2008: 259 - 260). Konzervativní kampaň však neměla ten pravý efekt, jelikož sice dokázala zdiskreditovat liberální snažení, ale díky faktu, že sami konzervativci nepřišli v těžkých ekonomických časech s žádným vlastním plánem, nezískali svou protiliberální kampaní téměř žádné hlasy v předvolebních průzkumech (Clarke, 2008: 259 - 260). Prvním konzervativním ekonomickým návrhem byl tzv. Reálný plán, ten vytyčoval několik ekonomických návrhů pro případné další funkční období. Jeho hlavním bodem byla snaha udržet vyrovnaný rozpočet, snižování daní, investice do prevence nezaměstnanosti a kontrola inflace (Clarke, 2008: 259). Plán však obsahoval pouze návrhy, ale nepředstavil žádné reálné nástroje, jimiž by bylo možné plán uskutečnit, a díky tomu nebyl takovým úspěchem. Výjimkou bylo oznámení z počátku kampaně, ve kterém vláda slibovala snížení daně z paliv, ale tento příslib nedosáhl stejného úspěchu jako slib o snížení GST v roce 2006 (Clarke, 2008: 259 - 260).

Jedním z důvodů pro vyhlášení předčasných voleb byla i domnělá pozice CPC v Québecu, jenž byl středem Harperova zájmu stejně jako v roce 2006. Tehdy se ukázalo, že CPC je schopná v provincii získat několik křesel. Ve funkčním období konzervativní vlády se Harper snažil Québecu zalíbit několika pro-quebeckými návrhy. Finanční transfery z Ottawy měly za cíl vyřešit problém fiskální nerovnováhy mezi provinciemi a stejně tak návrh na uznání Quebecanů jakožto národa uvnitř Kanady, byly Harperovou administrativou konstruovány s jasným

cílem a to prorazit v Québecu a získat více podpory pro CPC. Harper přišel v kampani ještě s jedním specifickým slibem, který měl v případě zvolení garantovat frankofonnímu obyvatelstvu stejné množství křesel v Kanadské komisi pro rádia, televize a telekomunikace. Tento návrh dopadl stejně jako příslib o snížení daně z paliv a nezískal nijak vysokou podporu veřejnosti (Clarke, 2008: 273 - 274).

Mimo zmíněné kroky využila CPC ve snaze prorazit v Québecu opět sponzorský skandál a využila i toho, že Stéphane Dion byl strůjcem Clarity Actu. Tato útočná kampaň konzervativní strany sice část hlasů LPC odebrala, ale voliči hlasovali spíše pro jiné strany než pro CPC (). Velkou část podpory ztratil Harper v okamžiku, kdy se jeho administrativa v rámci úsporných škrťů rozhodla omezit dotace v oblasti umění a kultury. Na škrty Quebečané reagovali velice podrážděně, jelikož se obávali o budoucnost quebecké umělecké tvorby, která je pro frankofonní Québec velice důležitá (Clarke, 2008: 266 - 267).

Odlišnou kampaň v roce 2008 vedl i Gilles Duceppe. Ten si uvědomoval, že separatistické hnutí ztrácí na síle a vedl více federalisticky mířenou kampaň, cílenou hlavně na ekonomiku a podporu soukromého sektoru (Clarke, 2008: 266 - 267).

6.1 Volební účast a volební determinanty

V roce 2008 k volbám přišlo pouhých 59,1% voličů, což je nejmenší procentuální podíl od dob konfederace (Clarke, 2008: 258). V roce 2008 přišlo k volbám méně občanů než o dva roky předtím, přestože volebním právem disponovalo více občanů než v roce 2006. Existuje předpoklad, že Kanadčané byli unaveni četností voleb a nebyli ochotní tak často k urnám chodit, jelikož se od roku 2004 jednalo již o třetí volby v krátkém časovém sledu (LeDuc, 2008: 290). Dalším faktorem ovlivňující volební účast byla nastupující ekonomická krize, která byla demotivačním prvkem

pro řadu nespokojených voličů (Dornan, 2008: 10 - 11). Politické strany měly ve volbách slabou podporu i z řad straníků²⁷.

Oblíbenost stranických lídrů nehrála v konečném součtu významnou roli. Žádný z lídrů čtyř nejsilnějších politických stran nezískal v ratinzích výrazný náskok v popularitě, ale předsedové NDP (Layton) a Quebeckého bloku (Duceppe) byli již tradičně oblíbenější než Harper a Dione. Na otázku kdo z lídrů by dokázal vyvést Kanadu lépe z ekonomické krize, odpovědělo 35% voličů Harper a pouhých 18% zaujal Dione (Clarke, 2008: 270 - 271)

Dominantními faktory ve volbách v roce 2008 byly opět mocenská témata, flexibilní stranické vazby a výkony stranických lídrů. Hlavním mocenským tématem byla ekonomika a druhým v pořadí bylo již zmíněné životní prostředí.

6.2 Afghánistán ve volbách

Volby v roce 2008 mohly teoreticky zahrnovat největší podíl diskuze o Afghánistánu, jelikož v období 2006 až 2008 došlo k mnoha důležitým událostem, týkající se kanadské vojenské intervence v zemi. Faktorem, který bezpochyby hrál důležitou roli v oslabení afghánské otázky v předvolebním souboji, bylo jednotné stanovisko LPC a CPC, ve kterém se obě strany shodly na ukončení operací k roku 2011. Strany se shodly převážně díky tomu, že byly obě částečně zodpovědné buď za samotnou účast (LPC) či za současný charakter mise (CPC).

V období mezi únorem 2006 a říjnem 2008 zahynulo v Afghánistánu téměř 90 kanadských vojáků či členů vojenského personálu. Poslední úmrtí před volbami byla zaznamenána v září 2008,

---

²⁷ V průzkumu PSC 2008 jsou udávány tyto hodnoty: 27% dotázaných voličů se identifikovalo jako členové CPC, 25% se řadilo k LPC, 14% k NDP, 8% volí Quebecký blok. Jeden ze čtyř dotázaných se neidentifikuje s žádnou politickou stranou (Clarke, 2008: 261).

přesto se ve volbách neprojevila. Existuje předpoklad, že kanadské politické strany nechtějí politizovat úmrtí vojáků, jelikož je to v rozporu s kanadskou politickou kulturou (Makarenko, 2008). Dle Bouchéra není kanadská společnost homogenní v pohledu na afghánskou intervenci a závažnou roli hraje regionální charakter federace, protože nesouhlas s intervencí kvůli ztrátám závisí na tom, odkud padlí vojáci pocházejí (Boucher, 2008: 243). Ve zmíněném období sice došlo k důležité a markantní změně ve veřejném mínění, kdy měsíc před volbami v září 2008 CBC uveřejnila zprávu, že nesouhlas veřejnosti s účastí v Afghánistánu dosáhl historického maxima od roku 2002 a 56% respondentů bylo proti - z toho 34% silně proti a pouhých 22% zvolilo možnost spíše proti (Makarenko, 2008). Existuje názor, že afghánská intervence mohla teoreticky ovlivnit volby v roce 2008, ale pouze za předpokladu, že by v průběhu kampaně zemřelo větší množství kanadských občanů v Afghánistánu nebo pokud by Kanada utrpěla nějakou významnou vojenskou porážku (Makarenko, 2008).

6.3 Volební výsledky

40. kanadské federální volby se konaly 14. října 2008. Předvolební kampaň trvala na kanadské poměry standardně 36 dní (na rozdíl od roku 2006, kdy byla kampaň extrémně dlouhá díky jejímu trvání v období Vánoc). Hlavní otázkou voleb bylo, zda bude CPC schopna získat parlamentní většinu či bude-li opět vládnout z pozice menšinové vlády.

Nakonec CPC získala 143 křesel a parlamentní většina jim unikla o 12 mandátů. Celkem strana získala 37,63% platných hlasů a to hlavně díky nárůstu počtu hlasů v západních provinciích. Hlavním strůjcem neúspěchu CPC se stalo Ontario, kde CPC předpokládala získání většího množství hlasů. Poraženými voleb se stali liberálové, kteří ve volbách získali 26,24% a oproti roku 2006 ztratili celá 4%, což se bylo reflektováno

ztrátou 27 křesel. Quebecký blok si sice ve frankofonní provincii²⁸ polepšil o 4%, ale ve výsledném součtu získal navíc pouze jeden mandát. NDP získala 18,2% a počet křesel navýšila o 8. Zelení zaznamenali velký nárůst, hlavně díky první účasti v televizních debatách. Strana zelených sice nezískala žádný mandát, ale ve volbách získala 6,8% oproti 4,5% z roku 2006 (Makarenko, 2008).

CPC vyhrála, jelikož se jí povedlo zvítězit v západních provinciích na západě Kanady, ale kvůli neúspěchu v Québecu se jí nepovedlo získat parlamentní většinu. CPC neměla v roce 2008 tak brilantně připravenou kampaň jako v předchozích volbách a šla do kampaně s relativně slabým programem (Clarke, 2008: 286). Přesto se jí podařilo odolat tlaku opozice, která zpochybňovala Harperovu schopnost vypořádat se s ekonomickou krizí. Harper v předvolebních průzkumech v očích voličů figuroval jako nejkompetentnější politik v ekonomických otázkách a této chyby opozice dokázal využít ve svůj prospěch, čímž získal část hlasů pro CPC (Clarke, 2008: 271).

Liberální strana čelila mnoha problémům. LPC po prohraných volbách v roce 2006 přišla o značnou část finančních prostředků od Elections Canada (Brooke, 2008: 93). Značnou část podpory ztratila díky špatnému načasování Green Shiftu, který v dobách nastupující ekonomické krize vypadal jako něco, co si kanadská společnost nemůže dovolit (Clarke, 2008: 286). Liberální strana dlouhodobě ztrácí stranické členy a v roce 2006 trpěla slabým vedením a neefektivní organizační strukturou (Brooke, 2008: 94). LPC je úpadku a musí čelit Harperovu dlouhodobému politickému snažení, čehož zdá se není schopná. Dione po prohraných volbách a krátce po jeho rezignaci nastoupil na post stranického lídra Michael Ignatieff.

Quebecký blok sice ve volbách získal 51 mandátů, ale v stabilní regionální základně začal ztrácet. Ve volbách v roce 2008 se ukázalo, že

---

²⁸ Celkově v Kanadě získal 10,48% hlasů, což odpovídá nárůstu o 0,51%

Quebečané sice nepodporují federalistické návrhy z Ottawy, ale stejně tak dlouhodobě nejsou ochotni podporovat Quebecký blok (Bélangér - Nadeau, 2008: 156). Strana téměř zopakovala historický nejhorší výsledek z roku 1997. V roce 1997 byl její neúspěch připisován špatné kampani Bloku a dobře vedeným kampaním konkurenčních stran. Na rozdíl od toho v roce 2008 vedl Quebecký blok velice dobrou předvolební kampaň a jejímu výsledku napomohl i značný neúspěch CPC (Bélangér - Nadeau, 2008: 157). Tento fakt poukazuje na slábnoucí podporu Bloku v Québecu a otevírá tak prostor liberální straně, která by pod vedením Michaela Ignatieffa mohla znovu získat v Québecu několik mandátů (Bélangér - Nadeau, 2008: 157).

Volební výsledky pro NDP byly vcelku povzbudivé. Levicová strana sice díky nízké volební účasti ve výsledku získala pouze o 0,7% víc platných hlasů než v roce 2006, ale dokázala prorazit i v provinciích, na které přímo necílila svojí populistickou, levicově orientovanou kampaň (Ericsson – Laycock, 2008: 123). Laytonova NDP procházela od roku 2006 velkými změnami, které zahrnovali riskantní zvýšení rozpočtu o 50%, které bylo financováno pomocí půjček (Ericsson – Laycock, 2008: 124 – 125) Dále strana modernizovala způsob komunikace s voliči, zapojovala mladé aktivisty a hlavně zjednodušila způsob vedení předvolební kampaně a komunikování klíčových sdělení voličům (Ericsson – Laycock, 2008: 124). NDP dokázala získat více hlasů v Québecu, navýšit počet křesel v Ontariu a získala navíc dva mandáty v prérijních provinciích (Ericsson – Laycock, 2008: 123).

7 41. FEDERÁLNÍ VOLBY, 2. KVĚTNA 2011

7.1 Vnitropolitická situace v Kanadě

41. Federální volby v Kanadě byly naplánovány na 2. května poté, co byla vládě 23. března 2011 vyslovena nedůvěra. Po dlouhou dobu předvolební kampaně to vypadalo, že CPC sice opět vyhraje, ale již potřetí se jí nepodaří získat nadpoloviční většinu mandátů, přestože šla do voleb za velice výhodných podmínek. Harper v jednom ze svých výroků řekl, že Kanadčané nechtějí další volby a nabádal voliče, ať volí ve prospěch parlamentní většiny, které měla přinést stabilitu do Ottawy (Clarke, 2011: 274).

Společnost byla volbě většiny nakloněná. 56% respondentů, v předvolebním průzkumu PSC 2011, preferovalo parlamentní většinu a 26% respondentů dávalo přednost další menšinové vládě. 49% respondentů chtělo po volbách u vlády jednu politickou stranu a 34% preferovalo vládu koaliční (Clarke, 2011: 275).

Dalším z faktorů, které hrály v Harperův prospěch, byla příznivá ekonomická situace a obecná oblíbenost jeho administrativy. Volby v roce 2008 Harper vyhrál, protože mu lidé věřili jako lídrovi, který má nejlepší dispozice k tomu, aby Kanadě pomohl překonat ekonomickou krizi (Clarke, 2011: 274). V roce 2011 šel Harper do voleb z pozice, kdy za sebou měl obnovující se ekonomiku a dokonce i klesající nezaměstnanost (ta poklesla z 8,7% na 7,6% - v USA v tu dobu byla míra nezaměstnanosti 9%). Na rozdíl od USA nebo VB v Kanadě kvůli krizi nepadla žádná banka nebo finanční instituce, což také napomohlo Harperově popularitě (Clarke, 2011: 275).

Po zvolení v roce 2008 nastoupila konzervativní strana na válečnou stezku proti ostatním parlamentním stranám. 40. parlament byl typický tím, že kladl nadměrný důraz na stranickost a samotný první návrh

legislativy měl za cíl ochromit opozici. Tradičním obrázkem ve večerních zprávách byly dohady o tom, jak a do jaké míry musí vláda respektovat parlament a přidružená tělesa (Dornan, 2011: 9).

7.2 Vládní krize v období let 2008 - 2011

Konzervativní administrativa prošla v průběhu funkčního období několika závažnými krizemi, jelikož zaujímala silně defenzivní postoj vůči ostatním stranám a odmítala spolupracovat s parlamentem.

První krize, která téměř přerostla až do hlasování o nedůvěře, byla kontroverze ohledně zacházení s vězni v Afghánistánu. Kanadská armáda byla obviněna z toho, že vědomě předávala zajatce do rukou afghánské vězeňské služby a přehlížela následné porušování lidských práv ze strany afghánských dozorců. Vláda čelila velkému politickému tlaku a její odmítnutí spolupracovat s Trestní komisí vojenské policie²⁹ přineslo jen vlnu kritiky (Dornan, 2011: 9). Na konci roku 2009 svědčil diplomat Richard Colvin před Zvláštní komisí dolní sněmovny o tom, že se snažil v letech 2006 a 2007 vládu na problém mučení zajatců upozornit, ale stejně jako v případě prvního vyšetřování se vláda rozhodla nevydat vyšetřovatelům žádné dokumenty a pobídla parlament k tomu, aby hlasováním donutil vládu dokumentaci vydat (Dornan, 2011: 9 – 10). Vláda čelila další kritice a odlivu podpory veřejnosti a rozhodla se odročit jednání parlamentu na březen roku 2010, oficiální stanovisko jako důvod uvádělo konání zimních olympijských her ve Vancouveru, ale jasným cílem bylo ochladit politické dusno okolo problému se zajatci (Dornan: 2011: 10). Vláda díky tomu krizi přestála a vyhnula se možnému hlasování o nedůvěře, které mohlo odstartovat velice riskantní volby.

Druhá krize nastala krátce poté, co se povedlo zažehnat problém se zajatci. V červnu roku 2010 se vláda rozhodla pozměnit dosavadní systém sčítání lidu v Kanadě. Sčítání lidu v Kanadě je povinné a neúčast

je nezákonná a může vést k pokutám či odnětí svobody (Dornan, 2011: 10 – 11). Agentura Statistics Canada při každém sčítání lidu vydává dvě verze dotazníků – dlouhý dotazník (vyplňuje 20% obyvatelstva) a krátký dotazník (vyplňuje 80% obyvatelstva). Konzervativní vláda navrhovala, aby vyplňování podrobnějšího dotazníku bylo nepovinné, čímž by se omezil objem informací, se kterými by Statistics Canada a budoucí vlády mohly operovat a na jejichž základě by mohly utvářet agendu (Dornan, 2011: 10 – 11). Konzervativci označili povinný dlouhý dotazník je autoritářský, právě kvůli tomu, že neúčast může občany postihnout pokutou nebo vazbou (Dornan, 2011: 10). Stejně jako v případě návrh čelil velké opozici nejen politických stran, ale i dalších aktérů.³⁰

Dalšími problémy, se kterými se vláda potýkala, byla kontroverze okolo ministryně mezinárodní spolupráce Bev Odaové, která měla vědomě zamítnout obnovení grantu organizaci Kairos, která se zabývá ekologií a lidskými právy (Dornan, 2011: 11). Odaová měla na základě doporučení CIDA grant obnovit, ale na základě Odaovou iniciované změny rozhodnutí došlo k jeho zamítnutí. Ministryně byla vyšetřována komisí dolní komory parlamentu a byla obviněná z ovlivňování informací, ale vláda padla dříve, než bylo vyšetřování ukončeno (Dornan, 2011: 11).

Poslední událostí, která vedla k hlasování o nedůvěře, bylo odmítnutí vlády spolupracovat se Stálou komisí dolní komory parlamentu pro finance, která se snažila zjistit návrh rozpočet plánovaného nákupu stíhaček F-35, plánovaného summitu G8 a G20, návrh rozpočtu navrhované legislativy o věznicích a zločinech a plánované rozpočtové ztráty po snížení daně z příjmu (Dornan, 2011: 11 – 12). Komise pro domácí záležitosti 21. března obvinila vládu z pohrdání parlamentem, což vedlo k hlasování o nedůvěře o čtyři dny později.

---

²⁹ The Military Police Complaints Commission

³⁰ Proti návrhu se postavila TD Bank, The Toronto Board of Trade, The United Way, Kanadský vrchní statistik Munir Sheikh rezignoval.

Opoziční strany očekávaly, že v zemi kde je velice důležitá vláda práva nemůže CPC obhájit mandát. CPC naopak předpokládala, že voliči vnímají všechny vládní krize jako politické divadlo, které bude mít minimální dopad na každodenní problémy voličů (Dornan, 2011: 12 – 13). Vláda nepadala kvůli nějakému konkrétnímu návrhu, ale padla, protože parlament tvrdil, že ji není možno věřit a že nectí tradiční pravidla vlády, což nevrhalo tak špatné světlo na CPC a Harper měl tak o něco snadnější pozici při vstupu do kampaně.

7.3 Afghánistán a zahraniční politika ve volbách

Volby v roce 2011 mohlo ovlivnit několik zahraničně politických témat. Prvním z nich byla kontroverze okolo nákupu stíhaček F-35 Joint Task Fighter, které měly nahradit stávající stíhačky F-18 Hornet. Strůjcem tohoto obchodu byla Harperova vláda, která tak jednala po dohodě s liberály (Burney, 2011: 1). Liberální strana původně podporovala nákup, ale s blížícími se volbami začala mít pochybnosti a od podpory pomalu ustupovala, protože se chtěla zalíbit voličům a namísto nákupu letadel uvažovala o škrtech v bezpečnostním rozpočtu ve prospěch sociálních programů (Burney, 2011: 1). NDP a BQ jsou v tématu nákupu stíhaček od počátku proti a jejich pozice se neměnila. Konzervativní vláda je ochotná do armády investovat a mimo nákupu stíhaček připravovala ve stejném duchu několik dalších investic do nákupu zbraňových systémů, pokud by po volbách došlo ke změně vlády, je velice pravděpodobné, že by tyto nedokončené projekty byly smeteny ze stolu (Burney, 2011: 1).

Druhým tématem, které se mohlo potenciálně projevit ve volbách v roce 2011, byla neúspěšná kandidatura na stálého člena Rady bezpečnosti OSN (Burney, 2011: 1). OSN ztratila tímto rozhodnutím v očích Kanadčanů část své legitimacy a dobrovolnou účastí v Libyi chtěla Kanada část ztracené legitimacy obnovit (Burney, 2011: 1). Operace Unified Protector získala i přes osobní Harperův nesouhlas podporu

politických všech stran (Saideman, 2012: 15). Kanada se spolu se sedmi dalšími státy NATO účastnila operace, která byla nejen plněním závazků NATO, ale i odpovídala zásadám konceptu Responsibility to Protect (Saideman, 2012: 15). Poučení z Afghánistánu Kanadčané přistoupili na nasazení lodí a letadel poté, co se USA postaraly o zničení letecké obrany Libye (Saideman, 2012: 12). Klíčovým pro kanadskou účast byla dohoda mezi politickými stranami o neúčasti v přímém pozemním boji (Saideman, 2012: 12 – 15). Harper byl v otázce Libye velmi zdrženlivý, jelikož se začátek operace odehrával v období, kdy byla vládě vyslovena nedůvěra a lídr konzervativní strany byl nucen jednat velice obezřetně. Poté, co účast v rámci multilaterální intervence získala politickou podporu, ji dal Harper zelenou a posléze byla s několika omezeními schválena.

Afghánistán měl opět potenciál stát se valenčním volebním tématem. S blížícím se datem plánovaného stažení v roce 2011 se očekávala politická debata. Harper tomuto předešel tím, že po dlouhém mlčení v roce 2010 přišel s návrhem dalšího prodloužení mise, které mělo začít v létě 2011. Kanada se zavazovala pouze k tréninkové misi, která měla značně omezený mandát a byla chápána jako méně riskantní (Saideman, 2012: 12 – 13). Plán prodloužení kanadského působení získal podporu liberální strany a byl schválen téměř bez politické debaty (Burney, 2011: 1). Harper dlouho otálel a poté co přišel s návrhem prodloužení, využil k jeho schválení precedentu z roku 2008. Harperovo vystupování vypovídalo o tom, že o vojenské intervence ztrácí zájem a že je ochoten reagovat až na základě tlaku spojenců nebo mezinárodních organizací a je ochoten do mezinárodních kampaní ve velice omezené míře (Saideman, 2012: 15 – 16). Saideman a McKenna nezávisle na sobě vyslovili názor, že Harper využíval v úvodních letech vedení konzervativní strany zahraniční politiku jako nástroj k získání většinové vlády a když v roce 2011 reálně existovala možnost většinového vítězství ve volbách, začal Harper své působení v zahraniční politice výrazně omezovat (Burney, 2011: 4; Saideman, 2012: 12 – 13). Většina klíčových

rozhodnutí, iniciovaných právě předsedou CPC, týkající se válek od roku 2006 byla prosazena v rámci multipartijní nebo bipartijní shody (Burney, 2011: 4).

V průběhu volebního období byla Harperova administrativa často pod palbou kvůli kontroverzi ohledně špatného zacházení se zajatci. Opozice často kritizovala předávání zajatců do rukou afghánských vězňů, kteří je měli mučit a porušovat jejich základní lidská práva (Saideman, 2012: 13). Opozice často poukazovala na problém s vězni, jakožto na kanadské selhání, ale členové parlamentu si často neuvědomovali, že tomuto problému čelí všechny země NATO, které v Afghánistánu působí, protože afghánské tradiční zacházení s vězni neodpovídá západním standardům (Saideman, 2012: 13). Opozice dále přehlížela i fakt, že kanadská armáda přestala v období aktivního působení v Kandaháru zajatce Afgháncům předávat, zřídila krátkodobé vězeňské zařízení a intenzivně se věnovala tréninku dozorců (Saideman, 2012: 13). Opozice si ve snaze poškodit reputaci vlády vybírala kontroverzní témata a s pomocí médií oponovala, aby mohla oponovat namísto toho, aby navrhla možné řešení (Saideman, 2012: 13 – 14). Je však třeba opět vzít v potaz, že vláda vyšetřování vážně brzdila a bojkotovala do té míry, že téměř došlo k hlasování o nedůvěře, již popsáném v úvodní části této kapitoly.

Stejný chybný přístup se vymstil liberální straně, která kritizovala CPC kvůli tomu, že intervence trvá moc dlouho a stojí moc peněz, čímž znemožňuje Kanadě participaci v peacekeepingových misích v Dárfúru a na Středním východě. Toto tvrzení využila CPC a obrátila je proti liberálům. V provincii Dárfúr nebylo možné vést peacekeepingovou misi pokud o ní Súdán sám nepožádá či pokud tam Kanada nevstoupí spolu s NATO nebo OSN v rámci konceptu R2P a zároveň v době, kdy liberálové tuto kritiku artikulovali, nebylo v regionu Střední východ kde peacekeepingově působit (Saideman, 2012: 11 – 13). Tyto slabé

argumenty umožnily Harperovi reagovat a s pomocí Manleyovy zprávy zvládnout nastalou situaci.

Přestože měla zahraniční politika a Afghánistán opět potenciál stát se výrazným valenčním tématem nebylo tomu tak a v povolebním průzkumu Afghánistán jakožto valenční téma označilo pouze 1% reprezentativního vzorku.³¹ Tento nízký dopad lze vysvětlit jako kombinaci několika faktorů: částečné shody mezi CPC a LPC, důležitostí jiných volebních témat a Harperovou schopností kontrolovat agendu.

7.4 Volební determinanty v roce 2011

Voliči se ve volbách v roce 2011 rozhodovali převážně na základě kombinace těchto faktorů image stranických lídrů a jejich výkonů v kampani. Dalšími stejně důležitými determinanty byla důvěra v partikulární stranu, volební témata a opět flexibilní stranické vazby (Clarke, 2011: 299).

Hlavními tématy voleb v roce 2011 byla ekonomika, reprezentovaná 39%³² hlasů v PSC 2011, na druhém místě lidé zmiňovali obvykle zdravotnictví (23%). Překvapivě velké procento respondentů nezmiňovalo žádné téma nebo zvolilo možnost „nevím“ (27%). Žádné z dalších témat nezískalo výraznou podporu. Respondenti měli označit tři hlavní témata, dle kterých ve volbách rozhodovali (Clarke, 2011: 279).

Konzervativní strana měla výraznou podporu u lidí, kteří se rozhodovali na základě ekonomiky. Stephen Harper byl opět považován za nejkompetentnějšího lídra v ekonomických otázkách. Voliči, kteří označili v průzkumu možnost zdravotnictví, inklinovali častěji k NDP (Clarke, 2011: 279 - 280).

---

³¹ V povolebním průzkumu PSC 2011

³² Samotná ekonomika získala 29%. Clarke však do součtu zahrnuje téma nezaměstnanosti a státního dluhu, která získala v průzkumu shodně 5% hlasů (Clarke, 2011: 279).

Velké množství voličů v Kanadě se i v roce 2011 identifikovalo za straníky. Stranická příslušnost k CPC od roku 2006 pomalu, ale stabilně stoupala a v roce 2011 byla okolo 30% voličů. Opačným trendem naopak trpí LPC, jejíž podpora klesla od roku 2000 o 22% a před volbami v roce 2011 se k liberálům hlásilo jen 18% voličů. Z relativních malých stranických základů těžila hlavně NDP, jejíž počet straníků před volbami byl 14% a po volbách stoupl na 17%. Quebecký blok trpí stejným trendem jako liberální strana a postupně jeho stranická základna ochabuje³³. Více než 25% Kanadčanů není členy žádné politické strany (Clarke 2011: 281 - 283).

Lídři a jejich výkon v kampani hráli taktéž velice velmi výraznou roli. V rámci afektivního průzkumu se stal jasným vítězem Jack Layton, který v konečném hodnocení získal 6.2 bodu - více měl historicky jen P. Trudeau v roce 1968, když získal 6.8 bodu (Clarke, 2011: 284). Skóre nad 6 bodů je velice vzácné a poukazuje na Laytonovu schopnost se dobře spojit s občany (Clarke, 2011: 284). Daleko za Laytonem se umístila Elizabeth May (4.8 bodu), Harper (4.7), Duceppe (4.5 v Québecu) a poraženým lídrem voleb se stal Michael Ignatieff, který získal pouhé 3 body – méně než neoblíbený Dione (Clarke, 2011: 284 – 285).

Vaz Michaela Ignatieffa zlomily dvě hlavní události. První z nich byla agresivní osobní kampaň vedená CPC, která Ignatieffa vyobrazovala jako někoho, kdo není skutečným Kanadčanem, ale je pouze někým, kdo si pouze odskočil do Kanady, aby se stal předsedou liberální strany (Clarke, 2011: 285 – 286). Ignatieff strávil většinu života v USA a Velké Británii a CPC právě tohoto využila a několika dobře mířenými reklamami dokázala připravit liberálního předsedu o značnou část hlasů. Ignatieff se pokusil situaci zachránit značně osobní kampaní s jasným cílem, zvýšit vlastní publicitu (Clarke, 2011: 285 – 286). V průběhu kampaně dokonce vydal knihu s názvem *True Patriot Love*, která však měla spíš opačný než

---

³³ Jiný průzkum prokazuje, že QB volí převážně starší Quebečané (Clarke, 2011: 295 – 296).

zamýšlený efekt a byla veřejností přijata velice chladně (Clarke, 2011: 286).

7.5 Volební výsledky

Volby v roce 2011 měly tři vítěze a dva poražené. Jasným vítězem se stala CPC, které se po letech 2006 a 2008 konečně podařilo získat většinu. Vítězství CPC bylo zásluhou dlouholetého a profesionálního politického působení, kormidlovaného předsedou Harperem (Dornan, 2011: 7 – 8).

Harper nastartoval v roce 2003 dlouholetý plán, jehož cílem bylo malými krůčky získat postupně podporu veřejnosti a přesvědčit kanadské občany o tom, že CPC je novou přirozenou volbou, jakou byly ve 20. století liberálové. Harper vedl CPC už od založení velice pragmaticky a centristicky a vítězné volby v roce 2011 byly vrcholem jeho politického snažení (Dornan, 2011: 8 – 9).

Druhým vítězem se stala NDP, která hlavně díky osobě Jacka Laytona a jeho výkonu ve druhé kandidátské debatě, vedené ve francouzském jazyce, získala druhé místo a stala se královskou opozicí (Dornan, 2011: 8). Úspěch NDP čerpal z populismu a schopnosti Jacka Laytona prezentovat NDP jako jediný protipól CPC (Dornan, 2011: 8). NDP dokázala získat hlasy voličů, kteří chtěli volit proti konzervativcům a přebrat tyto voliče liberálům a Bloku. Obě strany se dlouhodobě potýkaly s krizí a úspěch kampaně NDP spočíval hlavně v politickém marketingu a na osobě Jacka Laytona (McGrane, 2011: 104).

Porážka liberální strany byla kombinací několika faktorů a především přišla hlavně kvůli slabému vedení a špatně vedené kampani, jejímž hlavním bodem byla nedůvěra ve vládu (Brooke, 2011: 73). Liberálové předpokládali, že ve světle okolností, které vedly k hlasování o nedůvěře, bude kampaň mířená proti Harperovi a CPC úspěšná, ale tento

předpoklad se po volbách ukázal jako chybný (Brooke, 2011: 72 – 74). V průzkumech 57% respondentů věřilo Harperovi jako premiérovi a 45% respondentů si přálo, aby byl opět zvolen. Naopak Ignatieff přesvědčil pouze 19% respondentů (Brooke, 2011: 73).

Mimo nešťastně vedené kampaně se liberálové potýkali i s dlouhodobými vnitrostranickými problémy, jelikož nedokázali oslovit voliče ze západní Kanady, nedokázali efektivně pracovat s voliči a v neposlední řadě nikdo nečekal takové zemětřesení v Québecu (Brooke, 2011: 73 – 74).

Québecký blok vedl kampaň, která québecké voliče vůbec neoslovila, většina voličů, která odevzdala svůj hlas Bloku tak činila kvůli regionální povaze strany a jejímu frankofonně koncipovanému programu, Blok nedokázal oslovit voliče do takové míry, aby byl považován za protipól konzervativní strany a získal tudíž podporu pouze skalních voličů (Bélangér, 2011: 131 – 132).

V celkovém součtu získala CPC 166 mandátů a získala tak po třech letech konečně stabilní parlamentní většinu (nárůst o 23 křesel oproti roku 2006). Oficiální opozicí se stala se ziskem 103 mandátů NDP (nárůst o 67 křesel). Třetí místo obsadila LPC s 34 mandáty (pokles o 43 křesel od roku 2006). Čtvrté místo obsadil Québecký blok se ziskem pouhých 4 mandátů (ztráta 43 křesel). Historickým úspěchem byl 1 mandát pro Zelené, jejichž předsedkyně Elizabeth May zvítězila ve volebním obvodu v Britské Kolumbii (Elections Canada, 2011). Rozložení zisku mandátů jednotlivých stran dále dokladuje mapa č. 4.

8 ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo dokázat, do jaké míry kanadská vojenská intervence v Afghánistánu ovlivňuje rozhodování voličů ve volbách. Na základě provedených analýz, lze tvrdit, že kanadská participace na misi v Afghánistánu nemá na volební chování voličů takřka žádný reálný dopad. Voliči se v kanadských volbách obvykle rozhodují na základě kombinace následujících faktorů.

Prvním z faktorů jsou straniční lídři, jejich vztah k volebním tématům a jejich výkon v kampani. Voliči často volí na základě toho, jak je dle jejich názorů daný lídr schopen řešit problémy a důležitá témata. Pokud je politik vnímán jako schopný řešit nějaké závažné volební téma, zvyšuje pravděpodobnost, že voliči odevzdají hlas právě straně, kterou reprezentuje (Clarke, 2011: 299). S postavením stranických lídrů bezprostředně souvisí další fenomén, který pravidelně ovlivňuje kanadské volby. Různí autoři tento daný fenomén definují jako flexibilní stranictví. Značné procento kanadských voličů nevoli na základě pevné dlouhodobé vazby na nějakou konkrétní politickou stranu, ale volí takovou stranu, jejíž program je jim pro dané volby nejbližší a takovou stranu, která se jeví jako nejspolehlivější a nejlepší volbou pro následující funkční období. Ve všech provedených analýzách bylo zřejmé, že flexibilní stranictví volby ve zkoumaném období výrazně ovlivnilo. Kanada se od roku 1988 potýká se značnými změnami v postoji společnosti vůči stranictví, což lze dokladovat na závažných proměnách stranických základů dvou nejsilnějších stran. Zatímco Liberální strana Kanady postupně členy ztrácí, Konzervativní strana Stephena Harpera pomalu straníky získává, což lze označit za úspěch Harperovi dlouholeté politické koncepce, jejímž cílem je přesvědčit voliče o tom, že CPC je novou přirozenou volbou, kterou ve 20. století představovala Liberální strana (Clarke, 2011: 282).

Dalším faktorem, bezprostředně ovlivňujícím federální volby, jsou volební témata, která lze rozdělit do dvou kategorií. První kategorii představují tzv. poziční témata. Jedná se o otázky, vůči nim musí politické strany zaujmout nějaké konkrétní stanovisko. Častým pozičním tématem jsou například sňatky homosexuálních párů nebo potraty. Pokud je volič odpůrcem potratů, zvyšuje se pravděpodobnost, že bude volit CPC namísto stran, jejichž politika potratům neodporuje. Druhým typem témat jsou tzv. valenční (nebo mocenská) témata. Každé volby jsou ovlivněny nějakým z mocenských témat, nejčastěji se jedná o oblasti, které ovlivňují každodenní život voličů (zdravotnictví, ekonomická situace, aktuální problémy). Voliči posuzují, jaký stranický lídr či jaká politická strana přislíbí nejlepší řešení daných volebních témat. Vztah stran a lídrů k mocenským tématům do velké míry ovlivňuje, komu volič odevzdá svůj hlas (Clarke, 2008: 286 – 287 a Clarke, 2011: 299 - 300).

Aby kanadská vojenská intervence v Afghánistánu mohla výrazněji ovlivnit volby, musela by se stát jedním z výše definovaných typů volebních témat. V průběhu let 2001 až 2011 se tomu však nestalo a lze tak bezpečně tvrdit, že účast na vojenské intervenci v Afghánistánu nijak výrazněji federální volby v daném období neovlivnila. Domnívám se, že vojenská intervence se nestala volebním tématem z následujících důvodů.

Zapojení obou hlavních politických stran v afghánské intervenci. Liberální strana v čele s Chretienem stála u vstupu Kanady do operace Trvalá svoboda a Harperova CPC, která je spojována s druhým a třetím prodloužením mise. Obě dvě politické strany byly do kanadské politiky vůči Afghánistánu nějakým způsobem zapojeny. Mezi oběma stranami fungovala částečná politická shoda v otázce kanadské účasti v Afghánistánu. V průběhu schvalování druhého rozšíření mise (2008) se

liberál David Mulroney se stal náměstkem ministra obrany pro otázky kanadské vojenské intervence v Afghánistánu.

Dalším důvodem, který snížil dopad vojenské intervence v Afghánistánu na federální volby, byla značně omezená přítomnost tématu ve veřejném diskurzu. Mezi lety 2001 a 2009 se premiér, ministr obrany nebo ministr zahraničí o Afghánistánu zmínili pouze ve 139 případech (Boucher, 2010: 240). Harperova administrativa dokonce nepoužívala slovo válka a téměř vůbec se na politické půdě nehovořilo o ztrátách.

Posledním důvodem, který zamezil tomu, aby se intervence v Afghánistánu více projevila ve volbách, byla přítomnost jiných valenčních témat ve federálních volbách. V roce 2004 volbám dominoval sponzorský skandál. V roce 2006 ve volbách opět projevil sponzorský skandál, podpořený vydáním Gomeryho zprávy a dalším důležitým tématem byl incident v Torontu, který vyprovokoval debatu o zákazu střelných zbraní. V roce 2008 ovlivnila volby nastávající ekonomická krize a poslední volby v roce 2011 byla opět hlavním tématem ekonomika zdravotnictví. Voliče více ovlivňují témata, která se jich bezprostředně týkají a přímo se dotýkají jejich životů (Burney, 2011: 1).

Po provedení čtyř volebních analýz je možné usuzovat, že neexistuje vztah mezi klesající podporou pro kanadské působení v Afghánistánu a rozhodováním voličů ve federálních volbách. Původní hypotéza, uvedená v úvodu této práce, byla chybná a je bezpečné tvrdit, že kanadská vojenská účast v Afghánistánu neměla žádný reálný dopad na federální volby.

9 SEZNAM LITERATURY

9.1 Knihy

Bélangér, Eric – Nadeau, Richard (2008). the Bloc Québécois: Victory by Default. In. Dornan, Christopher – Pamett, Jon H., *The Canadian Federal Election of 2008* (Toronto: Dundurn), s. 136 – 161.

Bélangér, Eric – Nadeau, Richard (2011). The Bloc Québécois: Capsized by the Orange Wave. In. Dornan, Christopher – Pamett, Jon H., *The Canadian Federal Election of 2011* (Toronto: Dundurn), s. 111 – 138.

Brooke, Jeffrey (2008). Missed Opportunity: The Invisible Liberals. In. Dornan, Christopher – Pamett, Jon H., *The Canadian Federal Election of 2008* (Toronto: Dundurn), s. 63 – 97.

Brooke, Jeffrey (2011). The Dissapearing Liberals: Caught in the Crossfire. In. Dornan, Christopher – Pamett, Jon H., *The Canadian Federal Election of 2011* (Toronto: Dundurn), s. 45 – 76.

Clarke, Harold D. eds (2008). None of the Above: Voters in the 2008 Federal Election. In. Dornan, Christopher – Pamett, Jon H., *The Canadian Federal Election of 2008* (Toronto: Dundurn), s. 257 – 289.

Clarke, Harold D. eds (2011). Winners and Losers: Voters in the 2011 Federal Election. In. Dornan, Christopher – Pamett, Jon H., *The Canadian Federal Election of 2011* (Toronto: Dundurn), s. 271 – 302.

Dornan, Christopher (2008). The Outcome in Retrospect. In. Dornan, Christopher – Pamett, Jon H., *The Canadian Federal Election of 2008* (Toronto: Dundurn), s. 7 – 15.

Dornan, Christopher (2011). From Contempt of Parliament to Majority Mandate. In. Dornan, Christopher – Pamett, Jon H., *The Canadian Federal Election of 2011* (Toronto: Dundurn), s. 7 – 15.

Dornan, Christopher – Pamett, Jon H. (2005). *The Canadian Federal Election of 2004* (Toronto: Dundurn).

Ericsson, Lynda – Laycock, David (2008). Modernization, Incremental Progress, and the Challenge of Relevance: The NDP's 2008 Campaign. In: Dornan, Christopher – Pamett, Jon H., *The Canadian Federal Election of 2008* (Toronto: Dundurn), s. 98 – 135.

Gidengil Elisabeth eds. (2004). Priming and Campaign Context. Evidence from recent Canadian elections. In: Farrell, David M. – Schmitt-Beck, Rüdiger, *Do Political Campaigns Matter? Campaign Effects in elections and referendums* (London & New York: Routledge), s. 76 – 91.

Marzolini, Michael (2005). Public Opinion Polling and the 2004 Election. In: Dornan, Christopher – Pamett, Jon H., *The Canadian Federal Election of 2004* (Toronto: Dundurn), s. 284 - 307

McGrane, David (2011). Political Marketing and the NDP's Historical Breakthrough. In: Dornan, Christopher – Pamett, Jon H., *The Canadian Federal Election of 2011* (Toronto: Dundurn), s. 77 – 110.

Sartori, Giovanni (2001). *Srovnávací ústavní inženýrství* (Praha: Slon).

Weger, Klára (2007). Politický systém Kanady. In: Ženíšek, Marek – Šanc, Davic a kol., *Commonwealth. Politické systémy* (Plzeň: Aleš Čeněk), s. 11 – 31.

9.2 Odborné články

Boucher, Jean-Christophe (2010). Evaluating the „Trenton Effect“: Canadian Public Opinion and Military Casualties in Afghanistan (2006 – 2010). *American Review of Canadian Studies* 40 (2), s. 237 – 258.

Cohen, Andrew (2006). Canada's 2006 National Elections. *World Literature Today* 80 (3), s. 16 – 18.

Clarke, Harold D. (2006). Flawless Campaign, Fragile Victory: Voting in Canada's 2006 Federal Election. *Political Science and Politics* 37 (4), s. 815 – 819.

Fletcher, Joseph F. eds. (2009). Losing Heart: Declining Support and the Political Marketing of the Afghanistan Mission. *Canadian Journal of Political Science* 42 (4), s. 911 – 937.

Gidengil, Elizabeth eds. (2006). Back to the Future? Making sense of the 2004 Canadian Election outside Quebec. *Canadian Journal of Political Science* 39 (1), s. 1 – 25.

Saideman, Stephen M. (2012). Afghanistan as a test of Canadian Politics: What did we learn from the experience. *The Afghanistan Papers* 2012 (10), s. 4 – 18.

9.3 Internetové zdroje

Burney, Derek H. (2011). Foreign Policy in the Election. *CDFAI* (<http://www.cdfai.org/PDF/Foreign%20Policy%20in%20the%20Election.pdf>, 21. 3. 2014).

Canwest News Service (2008). *Manley report puts equal pressure on Liberals, Conservatives* (<http://www.canada.com/topics/news/national/story.html?Id=41abf0cc-46ca-465c-bb03-89e5644b1547>, 16. 12. 2013).

Canadian International Development Agency (2013). *Afghanistan* (<http://www.acdi-cida.gc.ca/acdi-cida/ACDI-CIDA.nsf/eng/JUD-129153625-S6T#a4>, 16. 12. 2013).

CBC (2006). *Key Developments* (<http://www.cbc.ca/canadavotes2006/analysiscommentary/keydevelopments.html>, 21. 3. 2014).

Elections Canada (2011). *Map of official results of the 41st General Election*

(http://www.elections.ca/res/cir/maps/map.asp?map=ERMap_41&lang=e, 21. 3. 2014).

Federal Foreign Office (2011). *The International Afghanistan Conference in Bonn*

(http://www.auswaertiges-amt.de/cae/servlet/contentblob/603686/publicationFile/162760/Conference_Conclusions_-_International_Afghanistan_Conference_Bonn_2011_engl.pdf, 16. 12. 2013).

Government of Canada (2008). *Canada urged to shift focus of its Afghanistan mission; Independent Panel sets out conditions for extending military commitment* (http://www.afghanistan.gc.ca/canada-afghanistan/news-nouvelles/2008/2008_01_22a.aspx?lang=eng, 16. 12. 2013).

Government of Canada (2010). *Ministers Cannon, MacKay and Oda Announce Canada's New Role in Afghanistan*

(http://www.afghanistan.gc.ca/canada-afghanistan/news-nouvelles/2010/2010_11_16.aspx?lang=eng, 16. 12. 2013).

Government of Canada (2012). *Statement by the Prime Minister of Canada at the close of the NATO Summit in Chicago*

(http://www.afghanistan.gc.ca/canada-afghanistan/speeches-discours/2012/2012_05_21.aspx?lang=eng, 16. 12. 2013)

Government of Canada (2013). *History of Canada's Engagement in Afghanistan* (<http://www.afghanistan.gc.ca/canada-afghanistan/progress-progres/timeline-chrono.aspx?lang=eng> , 16. 12. 2013).

GlobalResearch (2007). *Against War: Resisting Empire and the Canadian Mission in Afghanistan* (<http://www.globalresearch.ca/against->

war-resisting-empire-and-the-canadian-mission-in-afghanistan/4880, 16. 12. 2013).

The Senlis Council (2008). *Manley Panel of Afghanistan: The Senlis Council Analysis* (Ottawa).

Independent Panel on Canada's Future Role in Afghanistan (2008). *Independent Panel on Canada's Future Role in Afghanistan* (http://publications.gc.ca/collections/collection_2008/dfait-maeci/FR5-20-1-2008E.pdf, 16. 12. 2013).

Kirton, John – Guebert, Jenilee (2007). *Two solitudes, One War: Public Opinion, National Unity and Canada's War in Afghanistan* (<http://www.g8.utoronto.ca/scholar/kirton2007/kirton-afghanistan-071008.pdf>, 21. 3. 2014)

Makarenko, Jay (2008). *2008 Canadian Election Issues and Events* (<http://mapleleafweb.com/features/2008-canadian-election-issues-and-events>, 21. 3. 2014).

Shiad, Sid (2006). *Canada in Afghanistan: Rash Afghanistan mission produces corporate profits* (<http://www.globalresearch.ca/canada-in-afghanistan-rash-afghanistan-mission-produces-corporate-profits>, 16. 12. 2013).

UNAMA (2006). *The Afghanistan Compact* (<http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/Documents/AfghanistanCompact-English.pdf>, 16. 12. 2013)

10 RESUMÉ

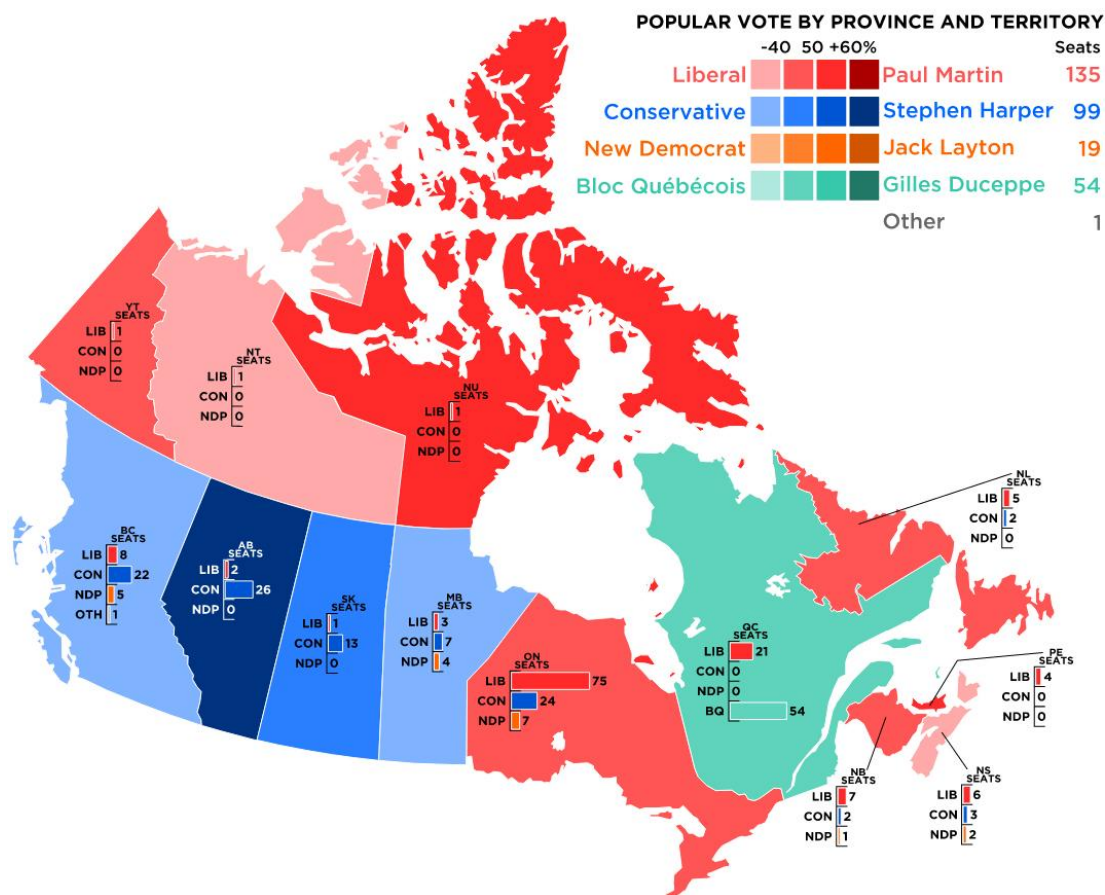
This thesis dealt with the topic of Canada's engagement in Afghanistan. The goal of the thesis was to examine if the Canadian deployment in Afghanistan somehow influences behavior of Canadian electorate in general elections. The goal was to build up the work on four electoral analyses covering years from 2004 to 2011. Respective analyses were divided into two basic parts, one dealing with the topic of Afghanistan itself in the election time and the second part examined, which determinants were crucial for electorate to cast their ballot.

The original hypothesis assumed that Canada's engagement in Afghanistan influenced the vote to some extent but after analysing respective general elections it's safe to say, that there was close to no influence on the general election.

Keywords: Canada, engagement, Afghanistan, General Elections

11 PŘÍLOHY

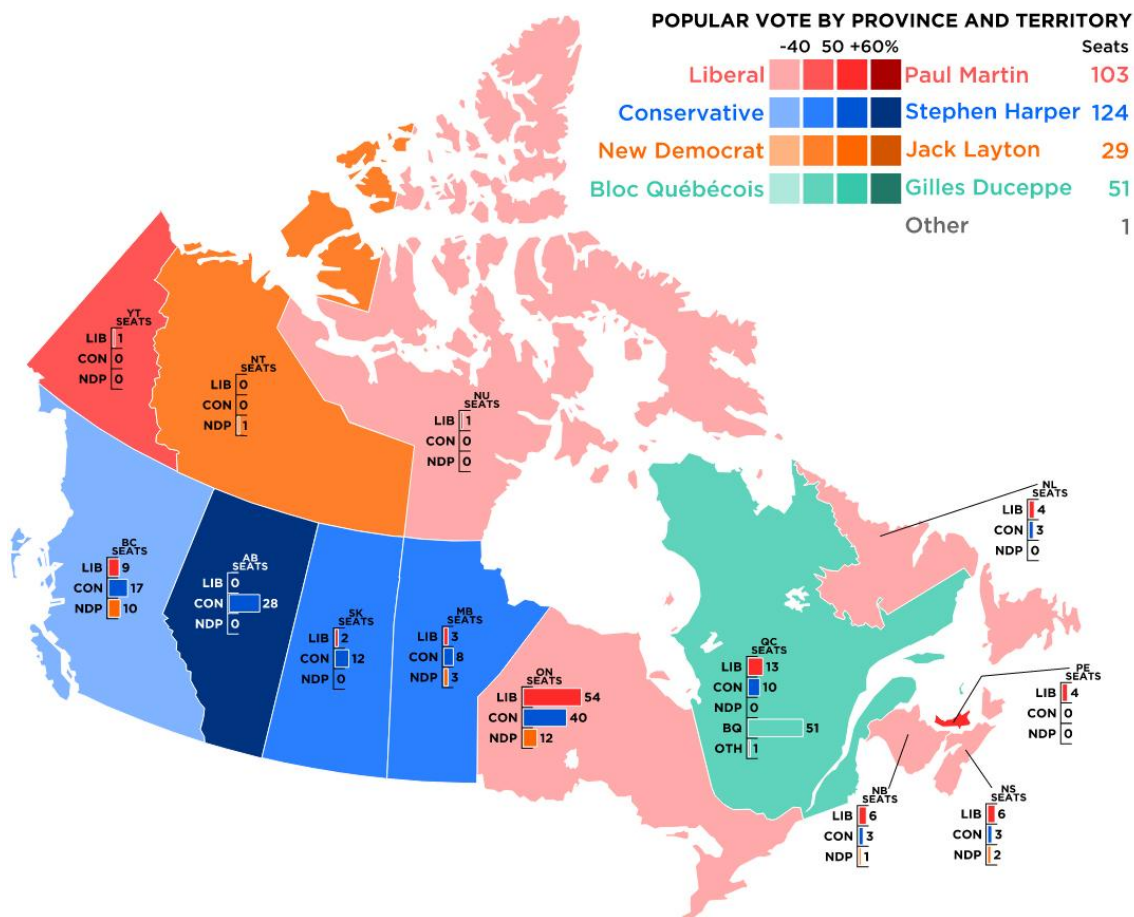
Mapa č. 1: Volební výsledky v roce 2004

Zdroj: Wikimedia Commons

([http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Canada_2004_Federal_Election.s](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Canada_2004_Federal_Election.svg)
vg).

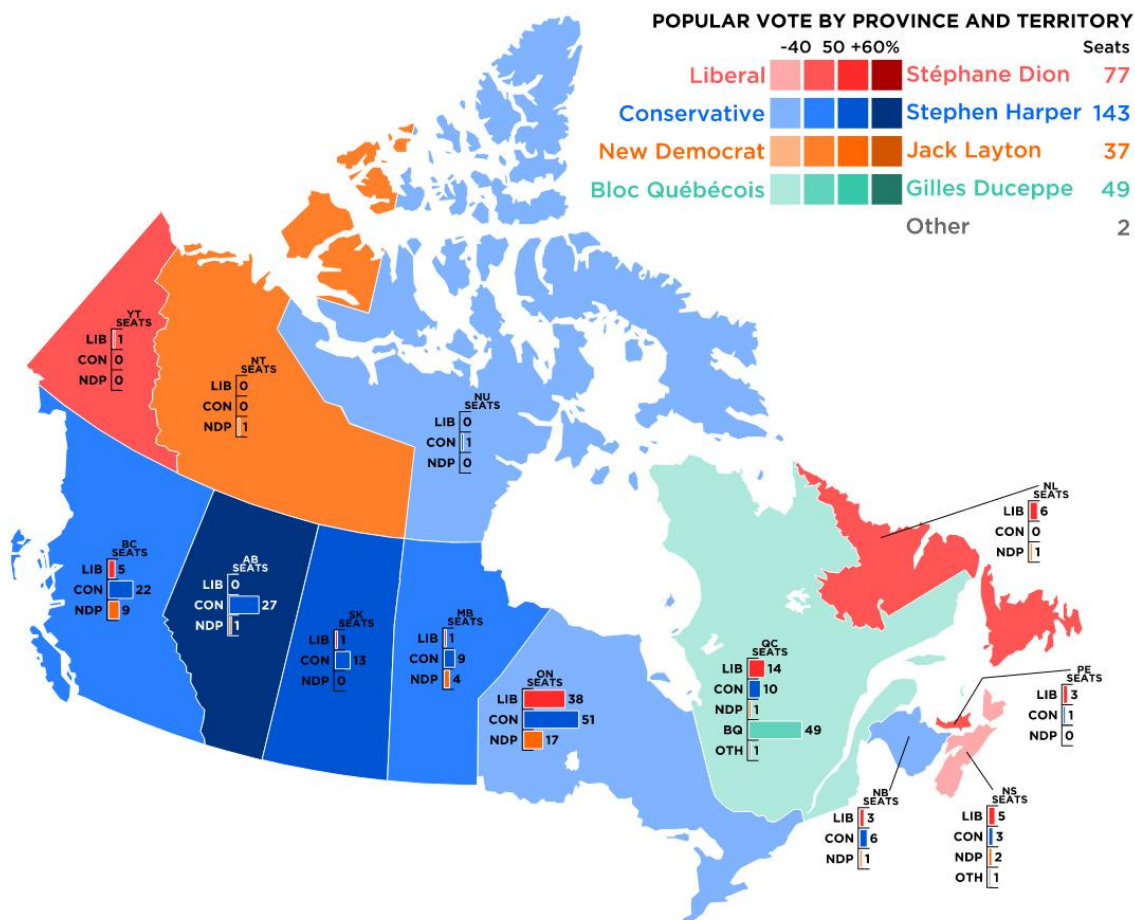
Mapa č. 2: Volební výsledky v roce 2006

Zdroj: Wikimedia Commons

([http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Canada_2006_Federal_Election.s](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Canada_2006_Federal_Election.svg)
vg).

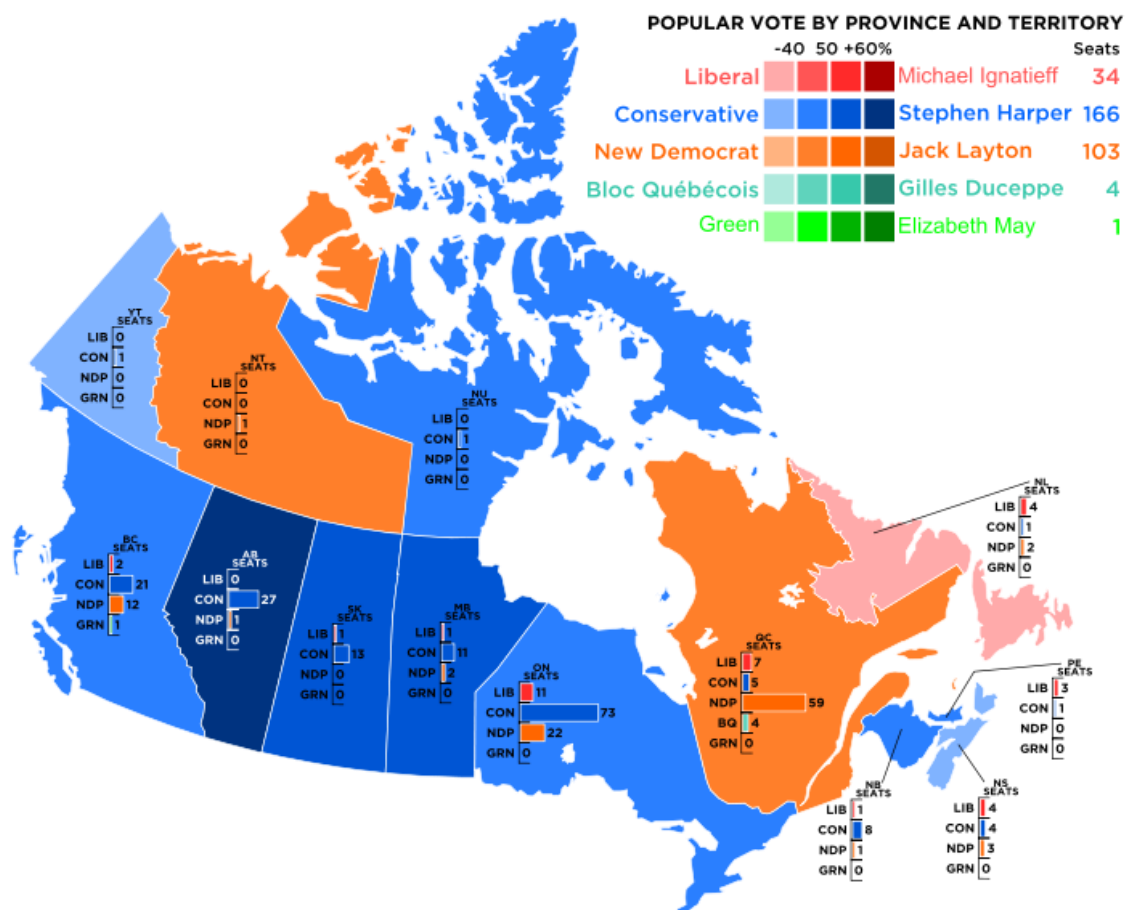
Mapa č. 3: Volební výsledky v roce 2008

Zdroj: Wikimedia Commons

([http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Canada_2008_Federal_Election.s
vg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Canada_2008_Federal_Election.svg)).

Mapa č. 3: Volební výsledky v roce 2011

Zdroj: Wikimedia Commons

([http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Canada_2011_Federal_Election.s
vg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Canada_2011_Federal_Election.svg))